

Πρακτικά της Βουλής των Αντιπροσώπων

ΙΒ΄ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΣΥΝΟΔΟΣ Α΄

Έκτακτη συνεδρίαση 2^{ας} Αυγούστου 2022*

Ωρα έναρξης: 12.29 μ.μ.

Αρ. 39

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΚΟΥΛΙΑΣ)

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της σημερινής συνεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Παρακαλείται ο γραμματεύς να διαπιστώσει αν υπάρχει απαρτία.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

(ΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Υπάρχει απαρτία, έντιμε κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αναφορά στον πρώτο Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ΄ με αφορμή το ετήσιο μνημόσυνο για τον θάνατό του στις 3 Αυγούστου 1977.

Αγαπητές συναδέλφισσες και αγαπητοί συνάδελφοι,

Ξεκινάμε τη σημερινή έκτακτη συνεδρία της Βουλής με αναφορά σε έναν ηγέτη, μια εμβληματική και διαχρονική προσωπικότητα, τον πρώτο Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ΄, που με απόλυτη αφοσίωση και επίγνωση των υψηλών καθηκόντων του υπηρέτησε την Κύπρο, τιμώντας τόσο την εθναρχία όσο και την πολιτική. Ο Μακάριος άφησε ανεξίτηλη τη σφραγίδα του στη σύγχρονη ιστορία της Κύπρου, αγωνιζόμενος με σθένος και αποφασιστικότητα για όσα θεωρούσε αυτονόητα και δίκαια για την επιβίωση του κυπριακού ελληνισμού.

Σταθερός στις αρχές και στα πιστεύω του, αλλά και ευέλικτος όπου απαιτείτο, ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄ κλήθηκε να πάρει βαρυσήμαντες αποφάσεις σε κρίσιμα πολιτικά διλήμματα. Υπήρξε πρωτοστάτης στη διοργάνωση του ενωτικού δημοψηφίσματος το 1950 και πολιτικός αρχηγός του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ του 1955-1959, που οδήγησε στην υπογραφή των συμφωνιών Ζυρίχης-Λονδίνου τον Φεβρουάριο του 1959 και στην εγκαθίδρυση ανεξάρτητου κράτους έναν χρόνο αργότερα. Ως προκαθήμενος της Εκκλησίας, με πλούσιο ιεραποστολικό έργο, αλλά και ως πρώτος Πρόεδρος του νεοσύστατου τότε κυπριακού κράτους, αναδείχθηκε σε εξέχουσα φυσιογνωμία με παγκόσμια ακτινοβολία και αναγνώριση.

Ωστόσο, η πορεία της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν υπήρξε ομαλή, καθώς η Τουρκία με τις επεκτατικές της βλέψεις υποδαύλισε την αντιπαράθεση μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Αποκορύφωμα η τουρκανταρσία του 1963-1964 και δέκα χρόνια μετά η εισβολή στο πολύπαθο νησί μας, με πρόσχημα το προδοτικό πραξικόπημα εις βάρος του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου. Η προδοσία και ο διαμοιρασμός της Κύπρου με όλες τις συνακόλουθες τραγικές συνέπειες κλόνισαν ανεπανόρθωτα την υγεία του. Στις 3 Αυγούστου του 1977 τον πρόδωσε τελικά και η καρδιά του, όπου είχε βαθιά ριζωμένη την αγαπημένη του πατρίδα.

Σαράντα πέντε χρόνια μετά τον θάνατό του χρειάζεται συστράτευση, εθνική ομοψυχία και ενότητα για απελευθέρωση και επανένωση της πατρίδας μας στη βάση των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, του Διεθνούς Δικαίου και των ευρωπαϊκών αρχών και αξιών.

---

* Στην παρούσα συνεδρίαση δεν πραγματοποιήθηκε ηλεκτρονική ψηφοφορία για τεχνικούς λόγους.

Σας καλώ σε μονόλεπτη σιγή.

(Τήρηση μονόλεπτης σιγής)

Αιωνία του η μνήμη!

Το λοιπόν, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τα μοναδικά θέματα στη σημερινή ημερήσια διάταξη αφορούν τις αναπομπές του Προέδρου της Δημοκρατίας. Όλες οι εκθέσεις θεωρούνται αναγνωσθείσες. Το πρώτο θέμα είναι η αναπομπή του νόμου που τιτλοφορείται «Ο περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2022».

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για τον αναπεμφθέντα νόμο «Ο περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2022»

Παρόντες:

Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, πρόεδρος

Χρύσης Παντελίδης

Σάβια Ορφανίδου

Άριστος Δαμιανού

Αντρέας Καυκαλιάς

Σωτήρης Ιωάννου

Ηλίας Μυριάνθους

Αλέκος Τρυφωνίδης

Μη μέλη της επιτροπής:

Κώστας Κώστα

Σταύρος Παπαδούρης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού επανεξέτασε σε συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε στις 2 Αυγούστου 2022, τον πιο πάνω νόμο, ο οποίος ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 14 Ιουλίου 2022 και ο οποίος αναπέμφθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με επιστολή του ημερομηνίας 29 Ιουλίου 2022 κατ' επίκληση του άρθρου 51.1 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στη συνεδρία της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Οικονομικών, συνοδευόμενος από λειτουργούς του ίδιου υπουργείου, και εκπρόσωποι της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Όπως είναι γνωστό, ο αναπεμφθείς νόμος κατατέθηκε στη Βουλή στις 5 Μαΐου 2022 υπό τη μορφή πρότασης νόμου από τον βουλευτή κ. Στέφανο Στεφάνου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις. Με τον αναπεμφθέντα νόμο σκοπείται η τροποποίηση του περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας Νόμου, ώστε να μην επιβάλλεται φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) επί του ειδικού φόρου κατανάλωσης με τον οποίο βαρύνονται τα πετρελαιοειδή μέχρι το τέλος του έτους 2022.

Ειδικότερα, η προτεινόμενη ρύθμιση κρίθηκε αναγκαία για σκοπούς μείωσης της έκθεσης των καταναλωτών στις ευμετάβλητες ενεργειακές τιμές και συμβαδίζει με τις κατευθύνσεις της Συνόδου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που διεξήχθη στις 24 και 25 Μαρτίου 2022, στα συμπεράσματα της οποίας τα κράτη μέλη καλούνται να λάβουν μέτρα για την περαιτέρω ανακούφιση των ευάλωτων καταναλωτών και για τη στήριξη των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα. Επιπροσθέτως, αναμένεται να συμβάλει στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων στην κοινωνία και την οικονομία από τις συνεχείς αυξήσεις των τιμών και στην παροχή ουσιαστικής στήριξης στους καταναλωτές, για να ανταποκριθούν στο αυξημένο κόστος των πετρελαιοειδών.

Οι λόγοι της αναπομπής του υπό αναφορά νόμου όπως αυτοί αναφέρονται στην επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας προς την Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, ημερομηνίας 29 Ιουλίου 2022, παρατίθενται αυτούσιοι πιο κάτω:

«Ασυμβατότητα του υπό Αναπομπή Νόμου με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών και με τα Άρθρα 61, 167, 169 και 179 του Συντάγματος:

Ο υπό Αναπομπή Νόμος παραβιάζει την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών, αφού οι αρμοδιότητες που ανατίθενται στις αρμόδιες αρχές της Δημοκρατίας οι οποίες ασκούν εκτελεστική εξουσία με βάση το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι τέτοιας μορφής που δεν είναι δυνατόν να αναληφθούν από την Βουλή των Αντιπροσώπων η οποία δεν έχει την αρμοδιότητα και την δυνατότητα να αξιολογήσει την επίπτωση που θα έχει η εφαρμογή του υπό Αναπομπή Νόμου στις ευρύτερες υποχρεώσεις που έχει η Δημοκρατία με βάση το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Δημοκρατία υπόκειται σε δεσμεύσεις που επηρεάζουν την άσκηση της εθνικής οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής, βάσει των υποχρεώσεων της που απορρέουν από τη συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα από τη συμμετοχή της στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Στα πλαίσια της οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον συντονισμό, τον έλεγχο και την ορθή στόχευση των προσπαθειών που αναλαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθέτησε μια

σειρά μεταρρυθμίσεων, οι οποίες αναδεικνύουν τη σταθερότητα που πρέπει να διέπει το δημοσιονομικό σχεδιασμό. Στα τέλη του 2011, τέθηκε σε ισχύ η μεταρρύθμιση (μέρος του αποκαλούμενου “Εξάπτυχου”) του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, προκειμένου να διασφαλιστεί η σταθερότητα της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης με την αποφυγή, κατά το δυνατόν, μη βιώσιμων δημόσιων οικονομικών πολιτικών. Ακόμα μία μεταρρύθμιση σε αυτόν τον τομέα πολιτικής αποτελεί η Διακυβερνητική Συνθήκη για τη Σταθερότητα, τον Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (εφεξής “η ΣΣΣΔ”), συμπεριλαμβανομένου του “Δημοσιονομικού Συμφώνου”, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις αρχές του 2013. Επιπλέον, τον Μάιο του 2013 τέθηκαν σε ισχύ κανονισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την αξιολόγηση των εθνικών σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων (μέρος του αποκαλούμενου “Δίπτυχου”).

Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο είναι η σημαντικότερη διαδικασία συντονισμού και ελέγχου των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εν λόγω διαδικασία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2010 και τέθηκε επίσημα σε ισχύ το πρώτο εξάμηνο του 2011. Νομικά, στηρίζεται στα Άρθρα 121,126,136 και 148 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στη δέσμη του Εξάπτυχου. Στηρίζεται κυρίως σε μη δεσμευτικές συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι οποίες αποκτούν, όμως, δεσμευτικό χαρακτήρα, όταν ένα κράτος μέλος τίθεται σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος ή υπερβολικών ανισορροπιών και σε περίπτωση μη συμμόρφωσής του επιβάλλονται κυρώσεις. Στα πλαίσια αυτά, η Δημοκρατία καλείται να υποβάλλει κάθε χρόνο, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης, βάσει των προνοιών του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στη βάση αυτού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να εκδίδει συστάσεις για λήψη μέτρων από τη Δημοκρατία. Επίσης, γίνεται έλεγχος για τυχόν ύπαρξη μακροοικονομικών ανισορροπιών. Μέσω της διαδικασίας αυτής, συντονίζονται οι δημοσιονομικές, μακροοικονομικές και διαρθρωτικές πολιτικές των κρατών μελών, έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι παρατηρήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε αρχικό στάδιο της διαδικασίας κατάρτισης των εθνικών προϋπολογισμών και λήψης αποφάσεων για διάφορα θέματα οικονομικής πολιτικής. Αυτό συνεπάγεται ότι η εκτελεστική εξουσία κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης της εθνικής δημοσιονομικής πολιτικής συνυπολογίζει τυχόν συστάσεις και νέα δεδομένα που προκύπτουν υπό την ιδιότητα της Δημοκρατίας ως κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ευρωζώνης.

Περαιτέρω, και σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 473/2013, η δεύτερη αξιολόγηση πραγματοποιείται το φθινόπωρο εκάστου έτους στη βάση των Σχεδίων Δημοσιονομικών Προγραμμάτων που υποβάλλουν τα κράτη μέλη μέχρι την 15^η Οκτωβρίου εκάστου έτους. Η αξιολόγηση βασίζεται σε τυχόν αναθεωρημένα δεδομένα τα οποία προκύπτουν από το προσχέδιο του προϋπολογισμού της Κυβέρνησης για το ερχόμενο έτος. Σε περίπτωση που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κρίνει ότι το υπό εξέταση κράτος μέλος καταστρατηγεί σε σημαντικό βαθμό τις υποχρεώσεις του που πηγάζουν από το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, δύναται να προβεί σε δημόσια, αιτιολογημένη, σύσταση για ετοιμασία επικαιροποιημένου Σχεδίου Δημοσιονομικού Προγράμματος, γεγονός που εξυπακούεται και τη διαφοροποίηση της δημοσιονομικής πολιτικής, μέσω του ετήσιου προϋπολογισμού του Κράτους.

Η νομική υποχρέωση κάθε κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για επίτευξη τουλάχιστον ισοσκελισμένου προϋπολογισμού σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα απορρέει από το Δημοσιονομικό Σύμφωνο. Το Δημοσιονομικό Σύμφωνο είναι το σκέλος της ΣΣΣΔ που αφορά τις δημοσιονομικές και τις χρηματοοικονομικές πολιτικές. Η ΣΣΣΔ υπογράφηκε στη Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 2 Μαρτίου 2012 και τέθηκε σε ισχύ το 2013. Η κύρια καινοτομία του Δημοσιονομικού Συμφώνου είναι ότι προβλέπει την υποχρέωση νομικής κατοχύρωσης, σε συνταγματικό, κατά προτίμηση, ή ισότιμο αυτού επίπεδο, του λεγόμενου “χρυσού κανόνα” ή “κανόνα ισοσκελισμένων προϋπολογισμών” ή αλλιώς “χρεόφρενο”. Πρόκειται για τη νομική υποχρέωση της Κυβέρνησης να διαμορφώνει και να εκτελεί ισοσκελισμένους, αν όχι πλεονασματικούς, προϋπολογισμούς, προκειμένου να αποφευχθεί η παραγωγή ελλειμμάτων και συνακόλουθα δημιουργία νέου χρέους. Η ενσωμάτωση του κανόνα αυτού στο κυπριακό δίκαιο συντελέστηκε μέσω της εκ της Δημοκρατίας συνολόγησης του Δημοσιονομικού Συμφώνου και με τη θέσπιση του περὶ Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (εφεξής “ο Νόμος 20(Ι)2014”) ο οποίος μεταφέρει τις υποχρεώσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας οι οποίες πηγάζουν από την Οδηγία 2011/85/ΕΕ. Όταν ο “χρυσός κανόνας” δεν εφαρμόζεται, παρέχεται το δικαίωμα σε οποιοδήποτε κράτος μέλος να προσφύγει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε περίπτωση όπου μία χώρα τίθεται σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος, ενεργοποιείται αυτόματα ο διορθωτικός μηχανισμός καθώς και η επιβολή κυρώσεων εναντίον της.

Η εκ του υπό Αναπομπή Νόμου συνεπαγόμενη παράβαση του χρυσού κανόνα συνεπάγεται και παράβαση του Δημοσιονομικού Συμφώνου και, συνεπώς, και του Άρθρου 169.3 του Συντάγματος το οποίο αποδίδει στο συνομολογηθέν Δημοσιονομικό Σύμφωνο αυξημένη ισχύ έναντι του υπό Αναπομπή Νόμου.

Η Οδηγία 2011/85/ΕΕ καθορίζει τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών, ώστε να διασφαλίζεται η σταθερότητα στη ζώνη του ευρώ μέσα από τη διατήρηση ενός βιώσιμου οικονομικού πλαισίου σε εθνικό επίπεδο. Βασικό αντικείμενο της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ είναι η διαμόρφωση από τα κράτη μέλη ρεαλιστικών μακροοικονομικών και δημοσιονομικών προβλέψεων. Σύμφωνα με την Οδηγία 2011/85/ΕΕ:

“Προκειμένου να ενσωματωθεί η πολυετής δημοσιονομική προοπτική του πλαισίου δημοσιονομικής εποπτείας της Ένωσης, η κατάρτιση του ετήσιου νόμου περί προϋπολογισμού θα πρέπει να βασίζεται σε

πολυετή δημοσιονομικό σχεδιασμό, που να απορρέει από το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο” (αιτιολογική σκέψη (20) προοιμίου) και

“Αυτό το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο πρέπει να περιέχει, μεταξύ άλλων, προβλέψεις για κάθε σημαντικό στοιχείο δαπανών και εσόδων για το δημοσιονομικό έτος και πέραν αυτού σε βάση αμετάβλητης πολιτικής. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να είναι σε θέση να ορίζει καταλλήλως τις αμετάβλητες πολιτικές και ο ορισμός πρέπει να δημοσιοποιείται μαζί με τις συναφείς παραδοχές, μεθοδολογίες και σχετικές παραμέτρους” (αιτιολογική σκέψη (21) προοιμίου).

Περαιτέρω, το Άρθρο 4 της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ προβλέπει ότι *“Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε ο δημοσιονομικός σχεδιασμός να βασίζεται σε ρεαλιστικές μακροοικονομικές και δημοσιονομικές προβλέψεις, χρησιμοποιώντας τις πλέον επίκαιρες πληροφορίες [...]”*.

Το δε Άρθρο 9(1) της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ αναδεικνύει την έννοια του πολυετούς δημοσιονομικού σχεδιασμού και την υποχρέωση για διαμόρφωση ενός αξιόπιστου, αποτελεσματικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού πλαισίου, το οποίο προβλέπει την υιοθέτηση δημοσιονομικού σχεδιασμού με χρονικό ορίζοντα τουλάχιστον τριών ετών.

Επίσης, κατά το Άρθρο 9(2)(β) της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ, τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά πλαίσια περιλαμβάνουν διαδικασίες προκειμένου να καθορίζονται *“προβλέψεις για κάθε σημαντικό στοιχείο δαπανών και εσόδων της γενικής κυβέρνησης [...]”*.

Τέλος, το Άρθρο 10 της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ προνοεί ότι *“Ο ετήσιος περί προϋπολογισμού νόμος συνάδει με τις διατάξεις που απορρέουν από το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο. Ειδικότερα, οι προβλέψεις εσόδων και δαπανών και οι προτεραιότητες που καθορίζονται στο μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο, όπως διευκρινίζεται στο άνω Άρθρο 9(2), αποτελούν τη βάση για την κατάρτιση του ετήσιου προϋπολογισμού. Για κάθε απόκλιση από τις εν λόγω διατάξεις δίνονται οι δέουσες εξηγήσεις.”*.

Όπως προκύπτει από τις προαναφερθείσες αναφορές στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

- (α) είναι σαφής η έμφαση που δίδεται στην υποχρέωση των κρατών μελών για ρεαλιστικό δημοσιονομικό σχεδιασμό στη βάση συγκεκριμένων δεδομένων
- (β) διαφαίνεται επίσης από τα προαναφερθέντα Άρθρα της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ ότι τα έσοδα του κράτους και οι προβλέψεις σχετικά με αυτά αποτελούν βασική παράμετρο της διαδικασίας που απαιτείται από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για δημοσιονομικό σχεδιασμό, ο οποίος υπόκειται σε καθορισμένες διαδικασίες ελέγχου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- (γ) αναδεικνύεται επίσης η έννοια του πολυετούς δημοσιονομικού σχεδιασμού, ο οποίος απορρέει από το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο.

Η συνδυασμένη προσέγγιση των πιο πάνω δεδομένων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα έσοδα αποτελούν βασική μεταβλητή στη διαδικασία αυτή, η οποία δεν μπορεί να μεταβάλλεται συνεχώς και απρόβλεπτα με αποτέλεσμα να επηρεάσει τις πιο πάνω υποχρεώσεις της Δημοκρατίας για ετήσιο αλλά και μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό σχεδιασμό. Ως εκ τούτου, η δυνατότητα της Βουλής των Αντιπροσώπων για μείωση των προϋπολογιζόμενων εσόδων ανά πάσα στιγμή, μέσω της θέσπισης νόμου βάσει κοινοβουλευτικής πρότασης νόμου, όπως ισχύει στην προκειμένη περίπτωση, οδηγεί σε εκτροχιασμό/απόκλιση από τον δημοσιονομικό σχεδιασμό, ο οποίος έχει αντίκτυπο τόσο στη δημοσιονομική θέση της Δημοκρατίας όσο και στην υλοποίηση των σχετικών της υποχρεώσεων, όπως προσδιορίζονται από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο Νόμος 20(Ι)/2014 προβλέπει, στο άρθρο 5 αυτού, ότι *“Η Κυβέρνηση διασφαλίζει ότι η διαμόρφωση, η εκτέλεση και η παρουσίαση της δημοσιονομικής πολιτικής, περιλαμβανομένου και του Προϋπολογισμού, της πολιτικής των μισθών και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων συνάδει με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις νομοθεσίες και τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδιαίτερα του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, όπου εφαρμόζεται ή/και άλλων διεθνών συμφωνιών.”*

Περαιτέρω, κατά το άρθρο 10(α) του Νόμου 20(Ι)/2014 το Υπουργικό Συμβούλιο διαμορφώνει τη δημοσιονομική πολιτική, συμπεριλαμβανομένου και του Στρατηγικού Πλαισίου Δημοσιονομικής Πολιτικής, σύμφωνα με το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο. Εκ τούτου συνάγεται ότι η αρμοδιότητα για τη διαμόρφωση και υλοποίηση των θεμάτων δημοσιονομικής πολιτικής, η οποία βασίζεται, μεταξύ άλλων, και στον έλεγχο των εσόδων και δαπανών (κατά το άρθρο 4(1)(β) του Νόμου 20(Ι)/2014), ανήκει αποκλειστικά στην εκτελεστική εξουσία, η οποία έχει την αρμοδιότητα και ικανότητα να συνυπολογίσει όλα τα δημοσιονομικά δεδομένα/υποχρεώσεις και τα μακροοικονομικά μεγέθη, ώστε η καθορισθείσα και εφαρμοσθείσα πολιτική να συνάδει με τις πρόνοιες του Μέρους IV του Νόμου 20(Ι)/2014 που αφορά τους Δημοσιονομικούς Κανόνες και Πολιτική.

Οι αρμοδιότητες που αποδίδονται στον Υπουργό Οικονομικών δυνάμει του Άρθρου 167 του Συντάγματος και του άρθρου 11 του Νόμου 20(Ι)/2014 δεικνύουν τις πολλές παραμέτρους που πρέπει να συνυπολογιστούν από την εκτελεστική εξουσία τόσο για τη διαμόρφωση βιώσιμης δημοσιονομικής πολιτικής

όσο και για την αξιολόγηση των δημοσιονομικών κινδύνων. Τα έσοδα που περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό εκάστου έτους αποτελούν μια βασική συνιστώσα στη διαδικασία που προβλέπεται στο Νόμο 20(Ι)/2014, η οποία δεν πρέπει να μεταβάλλεται κατά το δοκούν μέσω της θέσπισης νόμων βάσει κοινοβουλευτικών προτάσεων νόμου, για τους οποίους νόμους δεν θα μπορούσε να υπάρξει καμία πρόβλεψη από την εκτελεστική εξουσία, χωρίς να συνυπολογίζονται οι οικονομικές και άλλες επιπτώσεις.

Τόσο η διαδικασία αξιολόγησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως αποτυπώνεται πιο πάνω, όσο και οι Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θεσπίζονται για τη διαμόρφωση ενός ενιαίου πλαισίου απαιτήσεων αναφορικά με τους κανόνες και τις διαδικασίες που διαμορφώνουν τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών, αποτυπώνουν την πρόθεση για διασφάλιση, στο βαθμό του δυνατού, της σταθερότητας στη ζώνη του ευρώ, σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο από αστάθμητους παράγοντες οικονομικό περιβάλλον. Ως αστάθμητος παράγοντας στην προσπάθεια για δημοσιονομικό σχεδιασμό, θεωρείται και η δια του υπό Αναπομπή Νόμου μείωση των κρατικών εσόδων. Οι συνταγματικές και άλλες νομοθετικές πρόνοιες διαμορφώθηκαν ώστε να διασφαλίζουν την εύρυθμη λειτουργία της Δημοκρατίας. Η μείωση των εσόδων μειώνει τη δυνατότητα της Δημοκρατίας να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της, γεγονός που ενδέχεται να οδηγήσει σε στενότερη εποπτεία από την Ευρωπαϊκή Ένωση και λήψη δημοσιονομικών μέτρων τα οποία θα έχουν αντίκτυπο στη δημοσιονομική πολιτική της Δημοκρατίας, επηρεάζοντας την εύρυθμη λειτουργία της.

Η πιο πάνω ανάλυση καταδεικνύει ότι ο υπό Αναπομπή Νόμος, με την επέμβαση που επιφέρει στα έσοδα της Δημοκρατίας κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, επί της ουσίας καταστρατηγεί ή/και αναιρεί οποιαδήποτε διαδικασία ακολουθείται από την εκτελεστική εξουσία για συμμόρφωση με τις πρόνοιες του Νόμου 20(Ι)/2014 και την ετοιμασία του κρατικού προϋπολογισμού στη βάση συγκεκριμένων προβλέψεων αναφορικά με τα έσοδα και τα έξοδα. Ως εκ τούτου, ο υπό Αναπομπή Νόμος επηρεάζει τις οικονομικές δυνατότητες της Δημοκρατίας, αφού η οποιαδήποτε ανατροπή της οικονομικής ισορροπίας του κρατικού προϋπολογισμού επηρεάζει τις υποχρεώσεις της εκτελεστικής εξουσίας, όπως απορρέουν από τον Νόμο 20(Ι)/2014 καθώς και τις διεθνώς ειλημμένες υποχρεώσεις της. Τέτοια επέμβαση θίγει αρμοδιότητες τις οποίες το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Νόμος 20(Ι)/2014 εναπόθεσε στη Δημοκρατία μέσω αρμόδιας αρχής που είναι σε θέση να προβεί στην στάθμιση όλων των παραγόντων που έχουν αναλυθεί πιο πάνω. Αυτή η αρμόδια αρχή δεν μπορεί να είναι η Βουλή των Αντιπροσώπων, αφού δεν μπορεί να ασκήσει εκτελεστικής μορφής αρμοδιότητες όπως απαιτεί ο Νόμος 20(Ι)/2014.

Ως εκ τούτου, ο υπό Αναπομπή Νόμος καταστρατηγεί, την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών η οποία είναι όχι μόνο διάχυτη στο συνταγματικό στερέωμα της Δημοκρατίας, αλλά έχει πλειστάκις αναγνωρισθεί και επιβεβαιωθεί ως η αναγκαία υποσύλωση της πολιτειακής λειτουργίας.

Η Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών απαγορεύει και αποκλείει την άσκηση ή την ανάληψη εξουσίας εκτός της σφαίρας της αντίστοιχης αρμοδιότητας εκάστης εκ των τριών πολιτειακών εξουσιών. Το πεδίο λειτουργίας των τριών πολιτειακών εξουσιών διαχωρίζεται αυστηρά και αποκλείεται η ανάληψη ή άσκηση οποιασδήποτε αρμοδιότητας από οποιαδήποτε από τις τρεις εξουσίες που δεν αποδίδεται σε αυτήν από το Σύνταγμα ή δεν εμπίπτει στο πεδίο της λειτουργίας της λόγω των εγγενών χαρακτηριστικών της. Το κριτήριο για την ταξινόμηση των κρατικών λειτουργιών, όπου αυτές δεν κατανέμονται ρητά από το Σύνταγμα, είναι ουσιαστικό και συναρτάται με τα εγγενή χαρακτηριστικά και την εσώτερη φύση τους.

Ο υπό Αναπομπή Νόμος καταστρατηγεί την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών, την οποία ο Νομοθέτης οφείλει να σέβεται όταν νομοθετεί και συνεπώς να μην υπερβαίνει το πεδίο της αρμοδιότητάς του, όπως αυτό χορηγείται από το Άρθρο 61 του Συντάγματος. Η διαμόρφωση δημοσιονομικής πολιτικής και η ευθύνη για την υλοποίησή της με βάση τις αυξημένες στην παρούσα φάση απαιτήσεις που απορρέουν από το ευρωπαϊκό και το εθνικό δίκαιο εμπίπτει στις αρμοδιότητες της εκτελεστικής εξουσίας, η οποία έχει και συνολική εικόνα επί όλων των παραμέτρων που απαιτούνται για αυτή τη σύνθετη διαδικασία.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων, μέσω της ψήφισης νόμων όπως ο υπό Αναπομπή Νόμος, οι οποίοι επηρεάζουν τον σχεδιασμό της δημοσιονομικής πολιτικής, παρεισφρύνει αντισυνταγματικά στις αρμοδιότητες της εκτελεστικής εξουσίας.

Παρέμβαση σε αρμοδιότητες της εκτελεστικής εξουσίας οι οποίες εμπεριέχουν στοιχεία διοικητικής ενέργειας κρίθηκε αντισυνταγματική στην Γνωμάτευση του Ανωτάτου Δικαστηρίου **Πρόεδρος της Δημοκρατίας και Βουλής των Αντιπροσώπων (Αρ. 1), (2015) 3 ΑΑΔ 622** στην οποία γίνεται αναφορά στην πρόσφατη Γνωμάτευση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην **Πρόεδρος της Δημοκρατίας και Βουλής των Αντιπροσώπων, Αναφορές 6/2021 και 7/2021 ημερομηνίας 20.7.2022:**

Στην Γνωμάτευση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην **Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλής των Αντιπροσώπων (Αρ. 1), (2015) 3 ΑΑΔ 622**, τονίζεται, με παραπομπή σε προηγούμενη επί του θέματος νομολογία ότι *“...αν ένας Νόμος εμπεριέχει στοιχεία διοικητικής ενέργειας, τότε αυτός είναι αντισυνταγματικός, καθότι θεωρείται ότι η Νομοθετική Εξουσία επεμβαίνει στον τομέα αρμοδιότητας της Εκτελεστικής Εξουσίας.”*. Σημειώνεται επίσης ότι:

“Η Βουλή των Αντιπροσώπων ασκεί νομοθετικό έργο, θεσπίζει νόμους γενικούς και απρόσωπους εισάγοντας ουσιαστικούς κανόνες δικαίου και οι ρυθμίσεις που επιβάλλει γίνονται κατά τρόπο γενικό και

αφηρημένο. Η Βουλή δεν ρυθμίζει συγκεκριμένες και ατομικές περιπτώσεις και δεν ασκεί εκτελεστική εξουσία ή οποιουδήποτε είδους ρυθμιστική, διοικητική λειτουργία. Η Βουλή καθορίζει το γενικό νομοθετικό πλαίσιο και, μέσα σ' αυτό, η Εκτελεστική Εξουσία προβαίνει σε διοικητικές ρυθμίσεις.”

Στις υπό Γνωμάτευση περιπτώσεις, η παροχή επιδομάτων αποτελεί κατ' εξοχήν ζήτημα το οποίο εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Εκτελεστικής Εξουσίας κατά την άσκηση της διοικητικής της λειτουργίας και προϋποθέτει ρύθμιση των συγκεκριμένων περιπτώσεων μετά από διαβούλευση με όλους τους αρμόδιους φορείς, ειδική γνώση επί του θέματος και ενδελεχή μελέτη προς αξιολόγηση των οικονομικών συνεπειών που αυτό θα επιφέρει στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και, κατ' επέκταση, στον Προϋπολογισμό του Κράτους.

Στη διοικητική λειτουργία, την ειδική γνώση και ενδελεχή μελέτη, παραπέμπει, άλλωστε, και το **Άρθρο 76** του περί **Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου του 2010, Ν. 59(Ι)/2010**, σύμφωνα με τον οποίο, ο αρμόδιος υπουργός διορίζει αναλογιστή, ο οποίος προβαίνει, ανά τριετία ή ενωρίτερα, εάν κατά την κρίση του Υπουργού επιβάλλεται, στη διεξαγωγή αναλογιστικής ανασκόπησης της οικονομικής κατάστασης του Ταμείου. Σχετική έκθεση, ως προς την επάρκεια ή μη των εισφορών που καταβάλλονται, υποβάλλει στον Υπουργό και, εφόσον καταδεικνύεται ότι δεν διασφαλίζεται επαρκώς η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του Ταμείου, “... ο Υπουργός αφού προχωρήσει αμέσως σε διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους, καταθέτει στη Βουλή των Αντιπροσώπων το αργότερο εντός ενός έτους νομοσχέδιο για την περαιτέρω ενίσχυση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του Ταμείου.”.

Πέρα από τις βασικές αρχές και διαδικασίες που διέπουν τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο σύνολό της, οι οποίες καταστρατηγούνται από τον υπό Αναπομπή Νόμο, προκύπτει και παραβίαση του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με τον καθορισμό της αξίας παράδοσης αγαθών όπως προβλέπεται στο δίκαιο της Ε.Ε. Σύμφωνα με το άρθρο 78 της Οδηγίας 2006/112/ΕΚ στη βάση επιβολής του φόρου περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- “α) τα τέλη, δικαιώματα, εισφορές και φόροι, με εξαίρεση τον ΦΠΑ,
- β) τα παρεπόμενα έξοδα, όπως έξοδα προμήθειας, συσκευασίας, μεταφοράς και ασφάλισης, με τα οποία επιβαρύνει ο προμηθευτής ή ο παρέχων υπηρεσίες τον αποκτώντα ή το λήπτη.

Για τους σκοπούς του πρώτου εδαφίου, στοιχείο β), τα κράτη μέλη μπορούν να θεωρούν ως παρεπόμενα τα έξοδα που αποτελούν αντικείμενο χωριστής συμφωνίας.”.

Περαιτέρω, το Άρθρο 85 και 86(1) της Οδηγίας 2006/112/ΕΚ προβλέπουν τα εξής:

“Άρθρο 85

Η βάση επιβολής του φόρου για τις εισαγωγές αγαθών συνίσταται στο ποσό που καθορίζεται ως δασμολογητέα αξία σύμφωνα με τις ισχύουσες κοινοτικές διατάξεις.

Άρθρο 86

1. Στη βάση επιβολής του φόρου περιλαμβάνονται, κατά τον βαθμό που δεν έχουν ήδη περιληφθεί σε αυτή, τα ακόλουθα:

- α) δασμοί, τέλη, δικαιώματα, εισφορές και άλλοι φόροι που οφείλονται εκτός του κράτους μέλους εισαγωγής καθώς και όσα οφείλονται λόγω της εισαγωγής, με εξαίρεση τον ΦΠΑ που πρόκειται να εισπραχθεί, ...”.

Ως εκ τούτου ο μη συνυπολογισμός του ειδικού φόρου κατανάλωσης στην αξία παράδοσης πετρελαιοειδών αντίκειται στα άρθρα 78, 85 και 86(1)(α) της Οδηγίας 2006/112/ΕΚ αφού ο φόρος περιλαμβάνεται ρητά στην βάση επιβολής του ΦΠΑ.

Η προαναφερόμενη διαπίστωση παραβίασης του δικαίου της Ε.Ε. καταγράφεται και σε πρόσφατη επιστολή της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Υπουργείο Οικονομικών ημερομηνίας 27.7.2022 στην οποία αναφέρονται τα εξής:

“The VAT amending laws adopted last week by your national Parliament leads the Commission to express its concerns regarding their compatibility with the EU VAT legislation. They relate to the following:

- 1) The first amendment adopted introduces a zero VAT rate to the part of the final electricity bills related to the cost of purchasing greenhouse gas emission allowances, the cost of purchasing fuel and the cost of maintaining strategic reserves. This is problematic for two reasons:
  - a. It is legally not possible to move to a zero rate on the supply of electricity.
  - b. The amendment envisages the application of two different rates to one supply of a good (namely the supply of electricity). This is not allowed under the VAT Directive, where it is only possible to apply a single VAT rate to the supply of a good.

- 2) The second amendment excludes excise duties from the chargeable amount for VAT for the supply of mineral oils. This appears to be a violation of Articles 78(a) and 86(a) of the VAT Directive, which prescribe that the taxable amount shall include taxes, duties, levies and charges, excluding the VAT itself as such taxes, duties, levies and charges make up part of the price paid for the goods or services supplied, it is not possible to refrain from imposing VAT on those parts of the price.

Thus, it would be important to rectify the situation, in line with the EU acquis.”.

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις υποδείξεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αναπόφευκτα η Κυπριακή Δημοκρατία θα οδηγηθεί σε διαδικασία παράβασης του δικαίου της Ε.Ε. από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με πιθανό συνεπακόλουθο περαιτέρω οικονομική επιβάρυνση των δημοσίων οικονομικών λόγω επιβολής προστίμου από το Δικαστήριο της Ε.Ε. σε περίπτωση που δεν υπάρξει συμμόρφωση και καταδικαστεί η Κυπριακή Δημοκρατία λόγω της παράβασης αυτής.

Επιπρόσθετα και για σκοπούς ολιστικής παρουσίασης του δεσμευτικού πλαισίου που απορρέει από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επισημαίνεται ότι η Δημοκρατία τέθηκε αυτόματα κάτω από τη λεγόμενη μεταπρογραμματική εποπτεία (“Post Programme Surveillance”), μέχρι να αποπληρωθεί τουλάχιστον το 75% του δανείου που έλαβε από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας. Η εποπτεία διεξάγεται σε εξαμηνιαία βάση και αξιολογεί τη δημοσιονομική και χρηματοπιστωτική πολιτική της χώρας, τυχόν ανάκληση μέτρων που έχουν εισαχθεί στα πλαίσια του Προγράμματος και τη δυνατότητα για αποπληρωμή της χρηματοδότησης. Προδήλως, τυχόν δραστηκή μείωση των εσόδων της Δημοκρατίας, όπως αυτή που θα επέλθει με την εφαρμογή του υπό Αναπομπή Νόμου, ενδέχεται να οδηγήσει σε δυσκολία ή και αδυναμία αποπληρωμής της χρηματοδότησης.

Ο υπό Αναπομπή Νόμος επιφέρει μεγάλο αντίκτυπο στα δημόσια οικονομικά και η εφαρμογή του θα εκτροχιάσει τις δημοσιονομικές δεσμεύσεις και στόχους της Δημοκρατία. Συγκεκριμένα, η εκτίμηση απώλειας εισπράξεων από την μη επιβολή ΦΠΑ στον ειδικό φόρο κατανάλωσης καυσίμων, υπολογίζεται να ανέλθει για την περίοδο μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2022 σε €30 εκατ.

Τα δημόσια οικονομικά επιβαρύνονται δυσανάλογα με τη θέσπιση τέτοιων μη στοχευμένων μέτρων, τα οποία δεν προσαρμόζονται στην οικονομική δυνατότητα των καταναλωτών αλλά ούτε επιτυγχάνουν το στόχο για τον οποίο θεσπίζονται που είναι η ελάφρυνση των καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας από την αύξηση του κόστους των καυσίμων για τους πιο κάτω λόγους:

1. Οι φορολογικές εκπτώσεις ισοδυναμούν με δημοσιονομική επέκταση και είναι εξ ορισμού **πληθωριστικές, επιβαρύνοντας τους καταναλωτές με περαιτέρω αυξήσεις.**
2. Πολύ συχνά οι μειώσεις του ΦΠΑ δεν αντανakλώνται στις τιμές, και δεν εξυπηρετούν τις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού. Αντίθετα, ενδεχομένως να χρησιμοποιείται η απώλεια κρατικών εσόδων προς τη δημιουργία συνηκών αισχροκέρδειας, χωρίς να υπάρχει κοινωνικό όφελος στις ευάλωτες ομάδες και στους χαμηλά αμειβόμενους.
3. Αν ο σκοπός είναι η εξυπηρέτηση της ανακούφισης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, δηλαδή της άσκησης, κοινωνικής πολιτικής, αυτές οι προτάσεις νόμου θα **έχουν το αντίθετο αποτέλεσμα.** Το μεγαλύτερο όφελος από περαιτέρω μείωση της φορολογίας θα μεταφερθεί στους μεγαλύτερους καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας, εκμεταλλεζόμενοι την απώλεια εσόδων από το κράτος. Ειδικά οι μεγάλοι καταναλωτές θα έπρεπε να υφίστανται πιέσεις για μείωση της κατανάλωσης σε ηλεκτρισμό, ούτως ώστε να υπάρχουν πιέσεις για μείωση του πληθωρισμού και των ανισοτήτων που αυτός δημιουργεί μέσω της υψηλής τους κατανάλωσης, αντί να γίνονται ο μεγαλύτερος επωφελούμενος της πολιτικής μείωσης φόρων. Κατ’ επέκταση οι εν λόγω προτάσεις για περαιτέρω μείωση του ΦΠΑ στην ηλεκτρική ενέργεια θα έχουν έντονο αντικοινωνικό χαρακτήρα εις βάρος των χαμηλών εισοδηματικών στρωμάτων. Αυτή είναι και μια θέση που επισημαίνουν σχεδόν στην ολότητα τους και όλοι οι οικονομολόγοι καθώς και το Δημοσιονομικό Συμβούλιο.
4. Σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη, οι φόροι, τα τέλη και το κόστος δικτύου του ηλεκτρισμού ανέρχεται στο 49% της τελικής τιμής, σε σύγκριση με 63,1% στην υπόλοιπη ευρωζώνη σύμφωνα με τη Eurostat. Παραταύτα, η Κυβέρνηση προχώρησε σε μείωση του ΦΠΑ στον ηλεκτρισμό από 19% σε 9%, και για τους ευάλωτους στο 5% ενώ προχώρησε και σε μείωση του φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα κατά 9 σεντ περίπου το λίτρο, στον κατώτατο δηλαδή επιτρεπτό συντελεστή από την Ε.Ε. Περαιτέρω, οριζόντιες μειώσεις απλά θα έχουν περισσότερες πληθωριστικές συνέπειες και θα εντείνουν τις ανισότητες.
5. Η υψηλή τιμή ηλεκτρικής ενέργειας δεν οφείλεται (με βάση και τα πιο πάνω) στην φορολογία που είναι από τις χαμηλότερες στην Κύπρο από ότι στα υπόλοιπα Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά στην εξάρτηση από το μαζούτ. Είναι για αυτό τον λόγο που η Κυβέρνηση τα επόμενα χρόνια έχει προϋπολογίσει σημαντικά κονδύλια για αύξηση των ΑΠΕ, αλλά και πρόσφατα μέσω των 14 προτάσεων για αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας έχει αυξήσει σημαντικά τις επιδοτήσεις στην

εγκατάσταση φωτοβολταϊκών. Αυτό αποτελεί μια πιο συγκροτημένη πολιτική που στοχεύει αντιμετώπιση της ρίζας του προβλήματος. Στην απεξάρτηση δηλαδή, των καταναλωτών αλλά και των επιχειρήσεων από τα ορυκτά καύσιμα, αντί να εξανεμίζει τα δημοσιονομικά αποθέματα σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα και χωρίς ιδιαίτερο όφελος για τους πολίτες και επιχειρήσεις.

6. Περαιτέρω φορολογικές μειώσεις αποτελούν αντικίνητρο για την αποφυγή σπατάλης στον ηλεκτρισμό, κάτι που έρχεται σε αντίθεση με τους στόχους της Ε.Ε αλλά και της Κύπρου για την πράσινη μετάβαση.

Καταληκτικά, οι προεκτάσεις του υπό Αναπομπή Νόμου θα έχει ως αντίκτυπο -

- την μείωση των κρατικών εσόδων σε μια δύσκολη περίοδο που τα κρατικά έσοδα είναι μειωμένα λόγω της επιβράδυνσης του ρυθμού ανάπτυξης και του πληθωρισμού·
- την περαιτέρω αύξηση του πληθωρισμού·
- τη δημιουργία περαιτέρω ανάγκης για στήριξη των ευάλωτων στο άμεσο μέλλον λόγω του αυξημένου πληθωρισμού που δημιουργούν τα ίδια τα μέτρα που ψηφίστηκαν από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, καθιστώντας αυτές τις παράλληλες πολιτικές δημοσιονομικά επικίνδυνες χωρίς τον κατάλληλο αντίκτυπο στην κοινωνία.

Οι οριζόντιες, χωρίς στόχευση και χωρίς την όποια μελέτη αντικτύπου προτάσεις, δυσχεραίνουν τις προσπάθειες που καταβάλλει η κυβέρνηση για στοχευμένες και κοινωνικά ευαίσθητες και αποτελεσματικές πολιτικές, από τις οποίες θα επωφεληθούν περισσότερο αυτοί που έχουν ανάγκη. Η Κυβέρνηση έχει ήδη υιοθετήσει δύο πακέτα μέτρων άμβλυνσης των επιπτώσεων από τον πόλεμο στην Ουκρανία και τον πληθωρισμό, με 14 μέτρα συνολικού ύψους 350 εκ. Ευρώ. Οι τελευταίες πολιτικές αφορούν στήριξη των συνταξιούχων, νοικοκυριών με εξαρτώμενα άτομα και παιδιά, άτομα με αναπηρία, λήπτες ΕΕΕ, στήριξη της γεωργίας και κτηνοτροφίας, και επιδότηση διδάκτρων σε παιδιά.

Για τους πιο πάνω λόγους, ο υπό Αναπομπή Νόμος επηρεάζει την μακροοικονομική σταθερότητα χωρίς να μπορεί να επιφέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Ο καθορισμός των εσόδων αποτελεί βασικό μέρος της διαδικασίας του δημοσιονομικού σχεδιασμού, ο οποίος, σύμφωνα με το Άρθρο 167 του Συντάγματος καθορίζεται από τον Υπουργό Οικονομικών. Όπως προκύπτει και από την ερμηνεία της λέξης σύμφωνα με το “Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας” του Γ. Μπαμπινιώτη, “προϋπολογισμός” είναι “ο εκ των προτέρων υπολογισμός των εσόδων και των εξόδων για ορισμένη χρονική περίοδο”. Ως εκ τούτου, τα έσοδα πρέπει να θεωρούνται παράμετρος της δημοσιονομικής πολιτικής, η οποία καλείται να πληροί τις γενικές μεν, δεσμευτικές δε, υποχρεώσεις που απορρέουν από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντιστοίχως, ο καθορισμός του συντελεστή ΦΠΑ, εμπίπτει στην αρμοδιότητα της εκτελεστικής εξουσίας, η οποία αποφασίζει, ως αποτέλεσμα δέουσας και εμπειριστατωμένης μελέτης, συνυπολογίζοντας πάντοτε και το δημοσιονομικό αντίκτυπο και το κοινωνικό κερκτημένο.

Σημειώνεται ότι του καταρτισμού του προϋπολογισμού προηγείται, σύμφωνα με το άρθρο 48 του Ν. 20(Ι)/2014, ο καθορισμός από τον Υπουργό Οικονομικών και κατόπιν έγκρισης του Υπουργικού Συμβουλίου, ανώτατων οροφών δαπανών στα πλαίσια του Στρατηγικού Πλαισίου Δημοσιονομικής Πολιτικής. Οι οροφές αυτές καθορίζονται αφού ληφθούν υπόψη σημαντικοί οικονομικοί παράμετροι, συμπεριλαμβανομένων των αναμενόμενων εσόδων. Της κατάθεσης του προϋπολογισμού στη Βουλή των Αντιπροσώπων ακολουθεί η υποβολή στην Ευρωπαϊκή Ένωση του Σχεδίου Δημοσιονομικού Προγράμματος.

Τα προϋπολογιζόμενα στον περί προϋπολογισμού νόμο έσοδα δεν ψηφίζονται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Συνακόλουθα, η όποια ανατροπή της οικονομικής ισορροπίας του προϋπολογισμού, του οποίου τα έσοδα δεν ψηφίζονται, επηρεάζει το αναπτυξιακό και κοινωνικό πρόγραμμα της Κυβέρνησης και τις ήδη ειλημμένες διεθνείς υποχρεώσεις της και δεσμεύσεις της έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αυτές παρατίθενται ανωτέρω. Επί της ουσίας, ο υπό Αναπομπή Νόμος παρεμβαίνει και τροποποιεί τη δημοσιονομική πολιτική, η οποία υπόκειται στις δεσμεύσεις του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αντίκειται στις σχετικές διατάξεις του Συντάγματος, ήτοι των Άρθρων 61, 167 και 169.

Ως εκ τούτου, ο υπό Αναπομπή Νόμος καταστρατηγεί την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών, την οποία ο Νομοθέτης οφείλει να σέβεται όταν νομοθετεί και συνεπώς να μην υπερβαίνει το πεδίο της αρμοδιότητάς του, όπως αυτό χορηγείται από το Άρθρο 61 του Συντάγματος. Η διαμόρφωση δημοσιονομικής πολιτικής και η ευθύνη για την υλοποίησή της με βάση τις αυξημένες στην παρούσα φάση απαιτήσεις που απορρέουν από το ενωσιακό και το κυπριακό δίκαιο εμπίπτει στις αρμοδιότητες της εκτελεστικής εξουσίας, η οποία έχει και συνολική εικόνα επί όλων των παραμέτρων που απαιτούνται για αυτή τη σύνθετη διαδικασία.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων, μέσα από τον υπό Αναπομπή Νόμο ο οποίος επηρεάζει ουσιαστικά το σχεδιασμό της δημοσιονομικής πολιτικής κατά τρόπο μη δυνάμενο να προβλεφθεί από την εκτελεστική εξουσία, παρεμβαίνει στην προσπάθεια της εκτελεστικής εξουσίας να εκπληρώσει τις δημοσιονομικές της υποχρεώσεις, σύμφωνα με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, ως προαναφέρθηκε, η εφαρμογή του υπό Αναπομπή Νόμου θα μειώσει τα κρατικά έσοδα κατά 30 εκατομμύρια ευρώ, επηρεάζοντας τον δημοσιονομικό προγραμματισμό και τις δεσμεύσεις της Δημοκρατίας έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εν κατακλείδι, το Σύνταγμα αποτελεί τον υπέρτατο Νόμο στη Δημοκρατία (με την επιφύλαξη του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και, συνεπώς, όλοι οι νόμοι της Δημοκρατίας πρέπει να είναι προσαρμοσμένοι και να ευθυγραμμίζονται με τις διατάξεις του.

Το Άρθρο 179 του Συντάγματος ορίζει ότι:

- “1. Τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 1Α, το Σύνταγμα είναι ο υπέρτατος νόμος της Δημοκρατίας.
2. Ουδείς νόμος ή απόφασις της Βουλής των Αντιπροσώπων ή εκατέρας Κοινοτικής Συνελεύσεως ως και ουδεμία πράξις ή απόφασις οιονδήποτε οργάνου, αρχής ή προσώπου εν τη Δημοκρατία ασκούντος εκτελεστικήν εξουσίαν ή οιονδήποτε διοικητικόν λειτούργημα δύναται να είναι καθ' οιονδήποτε τρόπον αντίθετος ή ασύμφωνος προς οιονδήποτε των διατάξεων του Συντάγματος ή προς οποιαδήποτε υποχρέωση επιβάλλεται στη Δημοκρατία ως αποτέλεσμα της συμμετοχής της ως κράτους μέλους στην Ευρωπαϊκή Ένωση.”.

Έπεται ότι η παράβαση του προαναφερόμενου δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των προαναφερόμενων Άρθρων του Συντάγματος, ως αναλύεται ανωτέρω, συνιστά ταυτόχρονα και αυτόδηλη παράβαση του Άρθρου 179 του Συντάγματος.

Με την παρούσα αναπομπή αυτό που αναδεικνύεται είναι ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση της Βουλής των Αντιπροσώπων δια της μείωσης των εσόδων του Κράτους, αποτελεί παρέμβαση στην αρμοδιότητα της εκτελεστικής εξουσίας να διαμορφώνει και να εκτελεί ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς, η οποία παρέμβαση παραβιάζει το δίκαιο της Ε.Ε. και την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών ως έχει αναδειχθεί πιο πάνω.

Με βάση τα προαναφερόμενα, εισηγούμαι όπως η Βουλή των Αντιπροσώπων μην εμμένει στην απόφασή της, αποδεχόμενη την αναπομπή.».

Ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Οικονομικών κατά την εξέταση του αναπεμφθέντος νόμου από την επιτροπή ανέλυσε περαιτέρω τους λόγους για τους οποίους κρίθηκε σκόπιμη η αναπομπή του εν λόγω νόμου στη βάση της πιο πάνω επιστολής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Ειδικότερα, ανέφερε μεταξύ άλλων ότι το Υπουργείο Οικονομικών έχει προχωρήσει στην εισαγωγή σχεδίων για την άμβλυση των επιπτώσεων που προκύπτουν από τις ανατιμήσεις και αυξήσεις στις διάφορες τιμές καυσίμων με επίκεντρο τις τιμές των ενεργειακών προϊόντων, μειώνοντας στο ελάχιστο επιτρεπτό από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όριο τους φόρους κατανάλωσης για τα καύσιμα.

Περαιτέρω, το αντίκτυπο στα δημόσια οικονομικά, σύμφωνα με τον ίδιο αξιωματούχο, από τη λήψη όλων των μέτρων ανέρχεται περίπου στα €350 εκατομ.

Τα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση είναι ευθυγραμμισμένα με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και με τις δημοσιονομικές δυνατότητες του κράτους, ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η δημοσιονομική σταθερότητα. Σύμφωνα με τον ίδιο, ο αναπεμφθείς νόμος επηρεάζει δυσμενώς τη δημοσιονομική σταθερότητα και αντιβαίνει τόσο στο Σύνταγμα όσο και στο κοινοτικό κεκτημένο, επηρεάζοντας τα έσοδα του κράτους σε μια περίοδο κατά την οποία επικρατεί αβεβαιότητα.

Επιπρόσθετα, οι διατάξεις του αναπεμφθέντος νόμου αποτελούν καθολικό μέτρο χωρίς στόχευση με αντίκτυπο την ανατροφοδότηση του πληθωρισμού και την πρόκληση περαιτέρω αυξήσεων, γεγονός το οποίο θα δυσχεράνει περαιτέρω το διαθέσιμο εισόδημα ιδιαίτερα των ευάλωτων νοικοκυριών, ενώ τόνισε παράλληλα ότι οι κινήσεις αυτές δεν περνούν απαρατήρητες από τους οίκους αξιολόγησης και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με αποτέλεσμα να προκύψει ενδεχομένως επιβολή κυρώσεων για παράβαση του κοινοτικού κεκτημένου.

Η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας δήλωσε ότι οι λόγοι της αναπομπής αναλύονται λεπτομερώς στην επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας, επαναλαμβάνοντας τα νομικά επιχειρήματα για παράβαση τόσο της αρχής διάκρισης των εξουσιών όσο και του κοινοτικού κεκτημένου.

Μέλη της επιτροπής, αφού έλαβαν υπόψη τη θέση τόσο του γενικού διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών όσο και της εκπροσώπου της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, δήλωσαν ότι δεν υιοθετούν τα νομικά επιχειρήματα τα οποία τίθενται στην επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας για την αναπομπή του νόμου και ζήτησαν μεταξύ άλλων περαιτέρω πληροφόρηση αναφορικά με το ύψος των απροσδόκητων εσόδων της Δημοκρατίας που έχουν προκύψει ως αποτέλεσμα των συνεχών ανατιμήσεων των ενεργειακών προϊόντων.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, αποφάσισε όπως τοποθετηθεί επί της αναπομπής του νόμου από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κατά τη συζήτηση του θέματος στην ολομέλεια του σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Έχουμε ομιλητές επί θέματος αρχής;

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ναι, παρακαλώ.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ:

Παρ' όλο που δεν έγινε Σύσκεψη Αρχηγών σήμερα, έχουμε κάμει μια συνεννόηση μεταξύ μας τα κόμματα και έχουμε συμφωνήσει να γίνει ενιαία συζήτηση για τις τρεις αναπομπές του Προέδρου της Δημοκρατίας και επίσης έχουμε συνεννοηθεί να έχουμε χρόνο μέχρι πέντε λεπτά το κάθε κόμμα για αξιοποίηση και για τις τρεις αναπομπές, εάν δεν υπάρχει διαφωνία.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτή)

Είπα μέχρι πέντε λεπτά. Αν μπορούμε να περιοριστούμε στα τρία, δεν έχουμε διαφωνία εμείς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αυτό αφορά τους αγορητές και όχι το προεδρείο.

Τις αγορεύειν βούλεται; Ποιος ζητά τον λόγο; Ακούω. Έχουμε ομιλητές ή να συνεχίσουμε;

Δεν έχουμε; Δεν υπάρχει.

ΑΒΕΡΩΦ ΝΕΟΦΥΤΟΥ:

Ψηφοφορία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ωραία!

Πόσοι τάσσονται υπέρ της αποδοχής της αναπομπής του πρώτου θέματος όπως το έχω αναγνώσει;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Δώδεκα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πόσοι τάσσονται εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Είκοσι επτά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με είκοσι επτά ψήφους εναντίον, δώδεκα υπέρ και καμία αποχή, η αναπομπή απορρίπτεται.

Το λοιπόν, προχωρούμε τώρα στο δεύτερο θέμα. Το δεύτερο θέμα είναι αναπομπή του νόμου που τιτλοφορείται «Ο περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2022».

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για τον αναπεμφθέντα νόμο «Ο περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2022»

Παρόντες:

Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, πρόεδρος
Χρύσης Παντελίδης
Σάβια Ορφανίδου
Άριστος Δαμιανού
Αντρέας Καυκαλιάς
Σωτήρης Ιωάννου

Ηλίας Μυριάνθους
Αλέκος Τρυφωνίδης
Μη μέλη της επιτροπής:
Κώστας Κώστα
Σταύρος Παπαδούρης

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού επανεξέτασε σε συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε στις 2 Αυγούστου 2022, τον πιο πάνω νόμο, ο οποίος ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 14 Ιουλίου 2022 και ο οποίος αναπέμφθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με επιστολή του, ημερομηνίας 29 Ιουλίου 2022, κατ' επίκληση του άρθρου 51.1 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στη συνεδρία της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Οικονομικών, συνοδευόμενος από λειτουργούς του ίδιου υπουργείου, και εκπρόσωποι της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Όπως είναι γνωστό, ο αναπεμφθείς νόμος κατατέθηκε στη Βουλή στις 26 Μαΐου 2022 υπό τη μορφή πρότασης νόμου από τους κ. Νικόλα Παπαδόπουλο, Χριστιάνα Ερωτοκρίτου και Χρύση Παντελίδη εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος.

Σημειώνεται ότι η πρόταση νόμου υιοθετήθηκε κατά τη συζήτησή της στην ολομέλεια του σώματος, στις 14 Ιουλίου 2022, και από τους κ. Αλέκο Τρυφωνίδη και Μιχάλη Γιακουμή εκ μέρους της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων, οι οποίοι παράλληλα απέσυραν πρόταση νόμου που είχε υποβληθεί από τους ίδιους με παρόμοιες νομοθετικές ρυθμίσεις.

Με τον αναπεμφθέντα νόμο σκοπεύεται η τροποποίηση του περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας Νόμου, ώστε η αναπροσαρμογή της τιμής των καυσίμων που είναι ενσωματωμένη στους τελικούς λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ) και στην οποία περιλαμβάνονται το ποσοστό του κόστους αγοράς δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, το κόστος αγοράς καυσίμων και το κόστος της διατήρησης στρατηγικών αποθεμάτων να υπόκειται προσωρινά, μέχρι το τέλος του έτους 2022, στον μηδενικό συντελεστή ΦΠΑ.

Ειδικότερα, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις κρίνονται αναγκαίες λόγω των έντονων πληθωριστικών πιέσεων στις τιμές των καυσίμων και των δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, που έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους κατανάλωσης ηλεκτρισμού στους τελικούς λογαριασμούς της ΑΗΚ, και αναμένεται να συμβάλουν στον περιορισμό των χρεώσεων που βαρύνουν την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας και στην ανακούφιση των καταναλωτών.

Οι λόγοι της αναπομπής του υπό αναφορά νόμου, όπως αυτοί αναφέρονται στην επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας προς την Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, ημερομηνίας 29 Ιουλίου 2022, παρατίθενται αυτούσιοι πιο κάτω:

«Ασυμβατότητα του υπό Αναπομπή Νόμου με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών και με τα Άρθρα 61, 167, 169 και 179 του Συντάγματος:

Ο υπό Αναπομπή Νόμος παραβιάζει την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών, αφού οι αρμοδιότητες που ανατίθενται στις αρμόδιες αρχές της Δημοκρατίας οι οποίες ασκούν εκτελεστική εξουσία με βάση το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι τέτοιας μορφής που δεν είναι δυνατόν να αναληφθούν από την Βουλή των Αντιπροσώπων η οποία δεν έχει την αρμοδιότητα και την δυνατότητα να αξιολογήσει την επίπτωση που θα έχει η εφαρμογή του υπό Αναπομπή Νόμου στις ευρύτερες υποχρεώσεις που έχει η Δημοκρατία με βάση το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Δημοκρατία υπόκειται σε δεσμεύσεις που επηρεάζουν την άσκηση της εθνικής οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής, βάσει των υποχρεώσεων της που απορρέουν από τη συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα από τη συμμετοχή της στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Στα πλαίσια της οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον συντονισμό, τον έλεγχο και την ορθή στόχευση των προσπαθειών που αναλαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθέτησε μια σειρά μεταρρυθμίσεων, οι οποίες αναδεικνύουν τη σταθερότητα που πρέπει να διέπει το δημοσιονομικό σχεδιασμό. Στα τέλη του 2011, τέθηκε σε ισχύ η μεταρρύθμιση (μέρος του αποκαλούμενου “Εξάπτυχου”) του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, προκειμένου να διασφαλιστεί η σταθερότητα της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης με την αποφυγή, κατά το δυνατόν, μη βιώσιμων δημοσίων οικονομικών πολιτικών. Ακόμα μία μεταρρύθμιση σε αυτόν τον τομέα πολιτικής αποτελεί η Διακυβερνητική Συνθήκη για τη Σταθερότητα, τον Συντονισμό και τη Διακυβέρνηση στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (εφεξής “η ΣΣΣΔ”), συμπεριλαμβανομένου του “Δημοσιονομικού Συμφώνου”, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις αρχές του 2013. Επιπλέον, τον Μάιο του 2013 τέθηκαν σε ισχύ κανονισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την αξιολόγηση των εθνικών σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων (μέρος του αποκαλούμενου “Δίπτυχου”).

Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο είναι η σημαντικότερη διαδικασία συντονισμού και ελέγχου των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εν λόγω διαδικασία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2010 και τέθηκε επίσημα σε ισχύ το πρώτο εξάμηνο του 2011. Νομικά, στηρίζεται στα Άρθρα 121,126,136 και 148 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στη δέσμη του Εξάπτυχου. Στηρίζεται κυρίως σε μη δεσμευτικές συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι οποίες αποκτούν, όμως, δεσμευτικό χαρακτήρα, όταν ένα κράτος μέλος τίθεται σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος ή υπερβολικών ανισορροπιών και σε περίπτωση μη συμμόρφωσής του επιβάλλονται κυρώσεις. Στα πλαίσια αυτά, η Δημοκρατία καλείται να υποβάλλει κάθε χρόνο, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης, βάσει των προνοιών του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στη βάση αυτού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να εκδίδει συστάσεις για λήψη μέτρων από τη Δημοκρατία. Επίσης, γίνεται έλεγχος για τυχόν ύπαρξη μακροοικονομικών ανισορροπιών. Μέσω της διαδικασίας αυτής, συντονίζονται οι δημοσιονομικές, μακροοικονομικές και διαρθρωτικές πολιτικές των κρατών μελών, έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι παρατηρήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε αρχικό στάδιο της διαδικασίας κατάρτισης των εθνικών προϋπολογισμών και λήψης αποφάσεων για διάφορα θέματα οικονομικής πολιτικής. Αυτό συνεπάγεται ότι η εκτελεστική εξουσία κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης της εθνικής δημοσιονομικής πολιτικής συνυπολογίζει τυχόν συστάσεις και νέα δεδομένα που προκύπτουν υπό την ιδιότητα της Δημοκρατίας ως κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ευρωζώνης.

Περαιτέρω, και σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 473/2013, η δεύτερη αξιολόγηση πραγματοποιείται το φθινόπωρο έκαστου έτους στη βάση των Σχεδίων Δημοσιονομικών Προγραμμάτων που υποβάλλουν τα κράτη μέλη μέχρι την 15^η Οκτωβρίου έκαστου έτους. Η αξιολόγηση βασίζεται σε τυχόν αναθεωρημένα δεδομένα τα οποία προκύπτουν από το προσχέδιο του προϋπολογισμού της Κυβέρνησης για το ερχόμενο έτος. Σε περίπτωση που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κρίνει ότι το υπό εξέταση κράτος μέλος καταστρατηγεί σε σημαντικό βαθμό τις υποχρεώσεις του που πηγάζουν από το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, δύναται να προβεί σε δημόσια, αιτιολογημένη, σύσταση για ετοιμασία επικαιροποιημένου Σχεδίου Δημοσιονομικού Προγράμματος, γεγονός που εξυπακούει και τη διαφοροποίηση της δημοσιονομικής πολιτικής, μέσω του ετήσιου προϋπολογισμού του Κράτους.

Η νομική υποχρέωση κάθε κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για επίτευξη τουλάχιστον ισοσκελισμένου προϋπολογισμού σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα απορρέει από το Δημοσιονομικό Σύμφωνο. Το Δημοσιονομικό Σύμφωνο είναι το σκέλος της ΣΣΣΔ που αφορά τις δημοσιονομικές και τις χρηματοοικονομικές πολιτικές. Η ΣΣΣΔ υπογράφηκε στη Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 2 Μαρτίου 2012 και τέθηκε σε ισχύ το 2013. Η κύρια καινοτομία του Δημοσιονομικού Συμφώνου είναι ότι προβλέπει την υποχρέωση νομικής κατοχύρωσης, σε συνταγματικό, κατά προτίμηση, ή ισότιμο αυτού επίπεδο, του λεγόμενου “χρυσού κανόνα”, ή “κανόνα ισοσκελισμένων προϋπολογισμών” ή αλλιώς “χρεόφρενο”. Πρόκειται για τη νομική υποχρέωση της Κυβέρνησης να διαμορφώνει και να εκτελεί ισοσκελισμένους, αν όχι πλεονασματικούς, προϋπολογισμούς, προκειμένου να αποφευχθεί η παραγωγή ελλειμμάτων και συνακόλουθα δημιουργία νέου χρέους. Η ενσωμάτωση του κανόνα αυτού στο κυπριακό δίκαιο συντελέστηκε μέσω της εκ της Δημοκρατίας συνομολόγησης του Δημοσιονομικού Συμφώνου και με τη θέσπιση του περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (εφεξής “ο Νόμος 20(Ι)2014”) ο οποίος μεταφέρει τις υποχρεώσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας οι οποίες πηγάζουν από την Οδηγία 2011/85/ΕΕ. Όταν ο “χρυσός κανόνας” δεν εφαρμόζεται, παρέχεται το δικαίωμα σε οποιοδήποτε κράτος μέλος να προσφύγει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε περίπτωση όπου μία χώρα τίθεται σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος, ενεργοποιείται αυτόματα ο διορθωτικός μηχανισμός καθώς και η επιβολή κυρώσεων εναντίον της.

Η εκ του υπό Αναπομπή Νόμου συνεπαγόμενη παράβαση του χρυσού κανόνα συνεπάγεται και παράβαση του Δημοσιονομικού Συμφώνου και, συνεπώς, και του Άρθρου 169.3 του Συντάγματος το οποίο αποδίδει στο συνομολογηθέν Δημοσιονομικό Σύμφωνο αυξημένη ισχύ έναντι του υπό Αναπομπή Νόμου.

Η Οδηγία 2011/85/ΕΕ καθορίζει τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών, ώστε να διασφαλίζεται η σταθερότητα στη ζώνη του ευρώ μέσα από τη διατήρηση ενός βιώσιμου οικονομικού πλαισίου σε εθνικό επίπεδο. Βασικό αντικείμενο της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ είναι η διαμόρφωση από τα κράτη μέλη ρεαλιστικών μακροοικονομικών και δημοσιονομικών προβλέψεων.

Σύμφωνα με την Οδηγία 2011/85/ΕΕ:

“Προκειμένου να ενσωματωθεί η πολυετής δημοσιονομική προοπτική του πλαισίου δημοσιονομικής εποπτείας της Ένωσης, η κατάρτιση του ετήσιου νόμου περί προϋπολογισμού θα πρέπει να βασίζεται σε πολυετή δημοσιονομικό σχεδιασμό, που να απορρέει από το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο” (αιτιολογική σκέψη (20) προοιμίου) και

“Αυτό το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο πρέπει να περιέχει, μεταξύ άλλων, προβλέψεις για κάθε σημαντικό στοιχείο δαπανών και εσόδων για το δημοσιονομικό έτος και πέραν αυτού σε βάση αμετάβλητης πολιτικής. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να είναι σε θέση να ορίζει καταλλήλως τις αμετάβλητες πολιτικές και ο ορισμός πρέπει να δημοσιοποιείται μαζί με τις συναφείς παραδοχές, μεθοδολογίες και σχετικές παραμέτρους” (αιτιολογική σκέψη (21) προοιμίου).

Περαιτέρω, το Άρθρο 4 της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ προβλέπει ότι *“Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε ο δημοσιονομικός σχεδιασμός να βασίζεται σε ρεαλιστικές μακροοικονομικές και δημοσιονομικές προβλέψεις, χρησιμοποιώντας τις πλέον επίκαιρες πληροφορίες [...]”*.

Το δε Άρθρο 9(1) της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ αναδεικνύει την έννοια του πολυετούς δημοσιονομικού σχεδιασμού και την υποχρέωση για διαμόρφωση ενός αξιόπιστου, αποτελεσματικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού πλαισίου, το οποίο προβλέπει την υιοθέτηση δημοσιονομικού σχεδιασμού με χρονικό ορίζοντα τουλάχιστον τριών ετών.

Επίσης, κατά το Άρθρο 9(2)(β) της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ, τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά πλαίσια περιλαμβάνουν διαδικασίες προκειμένου να καθορίζονται *“προβλέψεις για κάθε σημαντικό στοιχείο δαπανών και εσόδων της γενικής κυβέρνησης [...]”*.

Τέλος, το Άρθρο 10 της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ προνοεί ότι *“Ο ετήσιος περί προϋπολογισμού νόμος συνάδει με τις διατάξεις που απορρέουν από το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο. Ειδικότερα, οι προβλέψεις εσόδων και δαπανών και οι προτεραιότητες που καθορίζονται στο μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο, όπως διευκρινίζεται στο άνω Άρθρο 9(2), αποτελούν τη βάση για την κατάρτιση του ετήσιου προϋπολογισμού. Για κάθε απόκλιση από τις εν λόγω διατάξεις δίνονται οι δέουσες εξηγήσεις.”*

Όπως προκύπτει από τις προαναφερθείσες αναφορές στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

- (α) είναι σαφής η έμφαση που δίδεται στην υποχρέωση των κρατών μελών για ρεαλιστικό δημοσιονομικό σχεδιασμό στη βάση συγκεκριμένων δεδομένων
- (β) διαφαίνεται επίσης από τα προαναφερθέντα Άρθρα της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ ότι τα έσοδα του κράτους και οι προβλέψεις σχετικά με αυτά αποτελούν βασική παράμετρο της διαδικασίας που απαιτείται από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για δημοσιονομικό σχεδιασμό, ο οποίος υπόκειται σε καθορισμένες διαδικασίες ελέγχου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- (γ) αναδεικνύεται επίσης η έννοια του πολυετούς δημοσιονομικού σχεδιασμού, ο οποίος απορρέει από το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο.

Η συνδυασμένη προσέγγιση των πιο πάνω δεδομένων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα έσοδα αποτελούν βασική μεταβλητή στη διαδικασία αυτή, η οποία δεν μπορεί να μεταβάλλεται συνεχώς και απρόβλεπτα με αποτέλεσμα να επηρεάσει τις πιο πάνω υποχρεώσεις της Δημοκρατίας για ετήσιο αλλά και μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό σχεδιασμό. Ως εκ τούτου, η δυνατότητα της Βουλής των Αντιπροσώπων για μείωση των προϋπολογιζόμενων εσόδων ανά πάσα στιγμή, μέσω της θέσπισης νόμου βάσει κοινοβουλευτικής πρότασης νόμου, όπως ισχύει στην προκειμένη περίπτωση, οδηγεί σε εκτροχιασμό/απόκλιση από τον δημοσιονομικό σχεδιασμό, ο οποίος έχει αντίκτυπο τόσο στη δημοσιονομική θέση της Δημοκρατίας όσο και στην υλοποίηση των σχετικών της υποχρεώσεων, όπως προσδιορίζονται από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο Νόμος 20(Ι)/2014 προβλέπει, στο άρθρο 5 αυτού, ότι *“Η Κυβέρνηση διασφαλίζει ότι η διαμόρφωση, η εκτέλεση και η παρούσα της δημοσιονομικής πολιτικής, περιλαμβανομένου και του Προϋπολογισμού, της πολιτικής των μισθών και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων συνάδει με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις νομοθεσίες και τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδιαίτερα του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, όπου εφαρμόζεται ή/και άλλων διεθνών συμφωνιών.”*

Περαιτέρω, κατά το άρθρο 10(α) του Νόμου 20(Ι)/2014 το Υπουργικό Συμβούλιο διαμορφώνει τη δημοσιονομική πολιτική, συμπεριλαμβανομένου και του Στρατηγικού Πλαισίου Δημοσιονομικής Πολιτικής, σύμφωνα με το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο. Εκ τούτου συνάγεται ότι η αρμοδιότητα για τη διαμόρφωση και υλοποίηση των θεμάτων δημοσιονομικής πολιτικής, η οποία βασίζεται, μεταξύ άλλων, και στον έλεγχο των εσόδων και δαπανών (κατά το άρθρο 4(1)(β) του Νόμου 20(Ι)/2014), ανήκει αποκλειστικά στην εκτελεστική εξουσία, η οποία έχει την αρμοδιότητα και ικανότητα να συνυπολογίσει όλα τα δημοσιονομικά δεδομένα/υποχρεώσεις και τα μακροοικονομικά μεγέθη, ώστε η καθορισθείσα και εφαρμοσθείσα πολιτική να συνάδει με τις πρόνοιες του Μέρους IV του Νόμου 20(Ι)/2014 που αφορά τους Δημοσιονομικούς Κανόνες και Πολιτική.

Οι αρμοδιότητες που αποδίδονται στον Υπουργό Οικονομικών δυνάμει του Άρθρου 167 του Συντάγματος και του άρθρου 11 του Νόμου 20(Ι)/2014 δεικνύουν τις πολλές παραμέτρους που πρέπει να συνυπολογιστούν από την εκτελεστική εξουσία τόσο για τη διαμόρφωση βιώσιμης δημοσιονομικής πολιτικής όσο και για την αξιολόγηση των δημοσιονομικών κινδύνων. Τα έσοδα που περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό έκαστου έτους αποτελούν μια βασική συνιστώσα στη διαδικασία που προβλέπεται στο Νόμο 20(Ι)/2014, η οποία δεν πρέπει να μεταβάλλεται κατά το δοκούν μέσω της θέσπισης νόμων βάσει κοινοβουλευτικών προτάσεων νόμου, για τους οποίους νόμους δεν θα μπορούσε να υπάρξει καμία πρόβλεψη από την εκτελεστική εξουσία, χωρίς να συνυπολογίζονται οι οικονομικές και άλλες επιπτώσεις.

Τόσο η διαδικασία αξιολόγησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως αποτυπώνεται πιο πάνω, όσο και οι Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θεσπίζονται για τη διαμόρφωση ενός ενιαίου πλαισίου απαιτήσεων αναφορικά με τους κανόνες και τις διαδικασίες που διαμορφώνουν τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών

μελών, αποτυπώνουν την πρόθεση για διασφάλιση, στο βαθμό του δυνατού, της σταθερότητας στη ζώνη του ευρώ, σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο από αστάθμητους παράγοντες οικονομικό περιβάλλον. Ως αστάθμητος παράγοντας στην προσπάθεια για δημοσιονομικό σχεδιασμό, θεωρείται και η διά του υπό Αναπομπή Νόμου μείωση των κρατικών εσόδων. Οι συνταγματικές και άλλες νομοθετικές πρόνοιες διαμορφώθηκαν ώστε να διασφαλίζουν την εύρυθμη λειτουργία της Δημοκρατίας. Η μείωση των εσόδων μειώνει τη δυνατότητα της Δημοκρατίας να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της, γεγονός που ενδέχεται να οδηγήσει σε στενότερη εποπτεία από την Ευρωπαϊκή Ένωση και λήψη δημοσιονομικών μέτρων τα οποία θα έχουν αντίκτυπο στη δημοσιονομική πολιτική της Δημοκρατίας, επηρεάζοντας την εύρυθμη λειτουργία της.

Η πιο πάνω ανάλυση καταδεικνύει ότι ο υπό Αναπομπή Νόμος, με την επέμβαση που επιφέρει στα έσοδα της Δημοκρατίας κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, επί της ουσίας καταστρατηγεί ή/και αναιρεί οποιαδήποτε διαδικασία ακολουθείται από την εκτελεστική εξουσία για συμμόρφωση με τις πρόνοιες του Νόμου 20(Ι)/2014 και την ετοιμασία του κρατικού προϋπολογισμού στη βάση συγκεκριμένων προβλέψεων αναφορικά με τα έσοδα και τα έξοδα. Ως εκ τούτου, ο υπό Αναπομπή Νόμος επηρεάζει τις οικονομικές δυνατότητες της Δημοκρατίας, αφού η οποιαδήποτε ανατροπή της οικονομικής ισορροπίας του κρατικού προϋπολογισμού επηρεάζει τις υποχρεώσεις της εκτελεστικής εξουσίας, όπως απορρέουν από τον Νόμο 20(Ι)/2014 καθώς και τις διεθνώς ειλημμένες υποχρεώσεις της. Τέτοια επέμβαση θίγει αρμοδιότητες τις οποίες το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Νόμος 20(Ι)/2014 εναπόθεσε στη Δημοκρατία μέσω αρμόδιας αρχής που είναι σε θέση να προβεί στην στάθμιση όλων των παραγόντων που έχουν αναλυθεί πιο πάνω. Αυτή η αρμόδια αρχή δεν μπορεί να είναι η Βουλή των Αντιπροσώπων, αφού δεν μπορεί να ασκήσει εκτελεστικής μορφής αρμοδιότητες όπως απαιτεί ο Νόμος 20(Ι)/2014.

Ως εκ τούτου, ο υπό Αναπομπή Νόμος καταστρατηγεί, την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών η οποία είναι όχι μόνο διάχυτη στο συνταγματικό στερέωμα της Δημοκρατίας, αλλά έχει πλειστάκις αναγνωρισθεί και επιβεβαιωθεί ως η αναγκαία υποστύλωση της πολιτειακής λειτουργίας.

Η Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών απαγορεύει και αποκλείει την άσκηση ή την ανάληψη εξουσίας εκτός της σφαίρας της αντίστοιχης αρμοδιότητας εκάστης εκ των τριών πολιτειακών εξουσιών. Το πεδίο λειτουργίας των τριών πολιτειακών εξουσιών διαχωρίζεται αυστηρά και αποκλείεται η ανάληψη ή άσκηση οποιασδήποτε αρμοδιότητας από οποιαδήποτε από τις τρεις εξουσίες που δεν αποδίδεται σε αυτήν από το Σύνταγμα ή δεν εμπίπτει στο πεδίο της λειτουργίας της λόγω των εγγενών χαρακτηριστικών της. Το κριτήριο για την ταξινόμηση των κρατικών λειτουργιών, όπου αυτές δεν κατανέμονται ρητά από το Σύνταγμα, είναι ουσιαστικό και συναρτάται με τα εγγενή χαρακτηριστικά και την εσώτερη φύση τους.

Ο υπό Αναπομπή Νόμος καταστρατηγεί την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών, την οποία ο Νομοθέτης οφείλει να σέβεται όταν νομοθετεί και συνεπώς να μην υπερβαίνει το πεδίο της αρμοδιότητάς του, όπως αυτό χορηγείται από το Άρθρο 61 του Συντάγματος. Η διαμόρφωση δημοσιονομικής πολιτικής και η ευθύνη για την υλοποίησή της με βάση τις αυξημένες στην παρούσα φάση απαιτήσεις που απορρέουν από το ευρωπαϊκό και το εθνικό δίκαιο εμπίπτει στις αρμοδιότητες της εκτελεστικής εξουσίας, η οποία έχει και συνολική εικόνα επί όλων των παραμέτρων που απαιτούνται για αυτή τη σύνθετη διαδικασία.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων, μέσω της ψήφισης νόμων όπως ο υπό Αναπομπή Νόμος, οι οποίοι επηρεάζουν τον σχεδιασμό της δημοσιονομικής πολιτικής, παρεισφύρει αντισυνταγματικά στις αρμοδιότητες της εκτελεστικής εξουσίας.

Παρέμβαση σε αρμοδιότητες της εκτελεστικής εξουσίας οι οποίες εμπεριέχουν στοιχεία διοικητικής ενέργειας κρίθηκε αντισυνταγματική στην Γνωμάτευση του Ανωτάτου Δικαστηρίου **Πρόεδρος της Δημοκρατίας και Βουλής των Αντιπροσώπων (Αρ. 1), (2015) 3 ΑΑΔ 622** στην οποία γίνεται αναφορά στην πρόσφατη Γνωμάτευση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην **Πρόεδρος της Δημοκρατίας και Βουλής των Αντιπροσώπων, Αναφορές 6/2021 και 7/2021 ημερομηνίας 20.7.2022**:

Στην Γνωμάτευση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην **Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλής των Αντιπροσώπων (Αρ. 1), (2015) 3 ΑΑΔ 622**, τονίζεται, με παραπομπή σε προηγούμενη επί του θέματος νομολογία ότι “... αν ένας Νόμος εμπεριέχει στοιχεία διοικητικής ενέργειας, τότε αυτός είναι αντισυνταγματικός, καθότι θεωρείται ότι η Νομοθετική Εξουσία επεμβαίνει στον τομέα αρμοδιότητας της Εκτελεστικής Εξουσίας.”. Σημειώνεται επίσης ότι:

“Η Βουλή των Αντιπροσώπων ασκεί νομοθετικό έργο, θεσπίζει νόμους γενικούς και απρόσωπους εισάγοντας ουσιαστικούς κανόνες δικαίου και οι ρυθμίσεις που επιβάλλει γίνονται κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο. Η Βουλή δεν ρυθμίζει συγκεκριμένες και ατομικές περιπτώσεις και δεν ασκεί εκτελεστική εξουσία ή οποιοδήποτε είδους ρυθμιστική, διοικητική λειτουργία. Η Βουλή καθορίζει το γενικό νομοθετικό πλαίσιο και, μέσα σ' αυτό, η Εκτελεστική Εξουσία προβαίνει σε διοικητικές ρυθμίσεις.”

Στις υπό Γνωμάτευση περιπτώσεις, η παροχή επιδομάτων αποτελεί κατ' εξοχήν ζήτημα το οποίο εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Εκτελεστικής Εξουσίας κατά την άσκηση της διοικητικής της λειτουργίας και προϋποθέτει ρύθμιση των συγκεκριμένων περιπτώσεων μετά από διαβούλευση με όλους τους αρμόδιους φορείς, ειδική γνώση επί του θέματος και ενδελεχή μελέτη προς αξιολόγηση των οικονομικών συνεπειών που αυτό θα επιφέρει στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και, κατ' επέκταση, στον

Προϋπολογισμό του Κράτους.

Στη διοικητική λειτουργία, την ειδική γνώση και ενδελεχή μελέτη, παραπέμπει, άλλωστε, και το **Άρθρο 76** του περί **Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου του 2010, Ν. 59(Ι)/2010**, σύμφωνα με τον οποίο, ο αρμόδιος υπουργός διορίζει αναλογιστή, ο οποίος προβαίνει, ανά τριετία ή ενωρίτερα, εάν κατά την κρίση του Υπουργού επιβάλλεται, στη διεξαγωγή αναλογιστικής ανασκόπησης της οικονομικής κατάστασης του Ταμείου. Σχετική έκθεση, ως προς την επάρκεια ή μη των εισφορών που καταβάλλονται, υποβάλλει στον Υπουργό και, εφόσον καταδεικνύεται ότι δεν διασφαλίζεται επαρκώς η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του Ταμείου, “... ο Υπουργός αφού προχωρήσει αμέσως σε διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς ετέρους, καταθέτει στη Βουλή των Αντιπροσώπων το αργότερο εντός ενός έτους νομοσχέδιο για την περαιτέρω ενίσχυση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του Ταμείου.”.

Χωρίς επηρεασμό των ανωτέρω, η τροποποίηση, την οποία επιφέρει ο υπό Αναπομπή Νόμος στο Ν. 95(Ι)/2000, παραβιάζει την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών και με ακόμη ένα εμφανή τρόπο. Συγκεκριμένα, υπαρπάζει τη νομοθετικά κατοχυρωμένη αρμοδιότητα του Υπουργικού Συμβουλίου, που πηγάζει από το άρθρο 25(4) του Ν. 95(Ι)/2000, να ρυθμίζει με Διατάγματα τις περιπτώσεις για τις οποίες επιβάλλεται ο μηδενικός συντελεστής το οποίο προβλέπει τα εξής:

“(4) Το Υπουργικό Συμβούλιο δύναται με διάταγμα που δημοσιεύεται στην επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας να τροποποιεί το Έκτο Παράρτημα προσθέτοντας ή αφαιρώντας από αυτό οποιαδήποτε περιγραφή ή τροποποιώντας οποιαδήποτε περιγραφή που εκάστοτε προσδιορίζεται σε αυτό.”.

Η διά του υπό Αναπομπή Νόμου τροποποίηση του Έκτου Παραρτήματος του Ν. 95(Ι)/2000 δεν επιτρέπεται να παραγκωνίσει την βασική νομοθετική πρόνοια του άρθρου 25(4) η οποία προβλέπει ότι μόνο με Διάταγμα του Υπουργικού Συμβουλίου μπορούν να προβλεφθούν οι περιπτώσεις που μπορούν να υπαχθούν στον μηδενικό συντελεστή. Αυτή η νομοθετικά λανθασμένη παρέμβαση από την Βουλή των Αντιπροσώπων συνιστά παραβίαση της Αρχής της Διάκρισης των Εξουσιών.

Πέρα από τις βασικές αρχές και διαδικασίες που διέπουν τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο σύνολό της, οι οποίες καταστρατηγούνται από τον υπό Αναπομπή Νόμο, προκύπτει και παραβίαση του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με τον καθορισμό της αξίας παράδοσης αγαθών όπως προβλέπεται στο δίκαιο της Ε.Ε. Συγκεκριμένα το άρθρο 73 της Οδηγίας 2006/112/EK προβλέπει ότι “η βάση επιβολής του φόρου περιλαμβάνει οτιδήποτε αποτελεί την αντιπαροχή, την οποία έλαβε ή πρόκειται να λάβει για τις πράξεις αυτές ο προμηθευτής ή ο παρέχων τις υπηρεσίες από τον αποκτώντα, τον λήπτη ή τρίτο πρόσωπο, περιλαμβανομένων των επιδοτήσεων που συνδέονται άμεσα με την τιμή των πράξεων αυτών.”.

Ως εκ τούτου η επιβολή μηδενικού συντελεστή ΦΠΑ στο μέρος της παροχής υπηρεσίας που αφορά την αναπροσαρμογή της τιμής των καυσίμων που είναι ενσωματωμένη στους τελικούς λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ) και στην οποία περιλαμβάνονται το κόστος αγοράς δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, το κόστος αγοράς καυσίμων και το κόστος της διατήρησης στρατηγικών αποθεμάτων, αντίκειται στο άρθρο 73 Οδηγίας 2006/112/EK αφού η βάση επιβολής του φόρου περιλαμβάνει οτιδήποτε αποτελεί αντιπαροχή και άρα και το μέρος της παροχής ηλεκτρικής ενέργειας που αφορά την αναπροσαρμογή της τιμής των καυσίμων.

Η προαναφερόμενη διαπίστωση παραβίασης του δικαίου της Ε.Ε. καταγράφεται και σε πρόσφατη επιστολή της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Υπουργείο Οικονομικών ημερομηνίας 27.7.2022 στην οποία αναφέρονται τα εξής:

“The VAT amending laws adopted last week by your national Parliament leads the Commission to express its concerns regarding their compatibility with the EU VAT legislation. They relate to the following:

- 1) The first amendment adopted introduces a zero VAT rate to the part of the final electricity bills related to the cost of purchasing greenhouse gas emission allowances, the cost of purchasing fuel and the cost of maintaining strategic reserves. This is problematic for two reasons:
  - a. It is legally not possible to move to a zero rate on the supply of electricity.
  - b. The amendment envisages the application of two different rates to one supply of a good (namely the supply of electricity). This is not allowed under the VAT Directive, where it is only possible to apply a single VAT rate to the supply of a good.
- 2) The second amendment excludes excise duties from the chargeable amount for VAT for the supply of mineral oils. This appears to be a violation of Articles 78(a) and 86(a) of the VAT Directive, which prescribe that the taxable amount shall include taxes, duties, levies and charges, excluding the VAT itself as such taxes, duties, levies and charges make up part of the price paid for the goods or services supplied, it is not possible to refrain from imposing VAT on those parts of the price.

Thus, it would be important to rectify the situation, in line with the EU acquis.”.

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις υποδείξεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αναπόφευκτα η Κυπριακή Δημοκρατία θα οδηγηθεί σε διαδικασία παράβασης του δικαίου της ΕΕ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με πιθανό συνεπακόλουθο περαιτέρω οικονομική επιβάρυνση των δημοσίων οικονομικών λόγω επιβολής προστίμου από το Δικαστήριο της ΕΕ σε περίπτωση που δεν υπάρξει συμμόρφωση και καταδικαστεί η Κυπριακή Δημοκρατία λόγω της παράβασης αυτής.

Επιπρόσθετα και για σκοπούς ολιστικής παρουσίασης του δεσμευτικού πλαισίου που απορρέει από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επισημαίνεται ότι η Δημοκρατία τέθηκε αυτόματα κάτω από τη λεγόμενη μεταπρογραμματική εποπτεία (“Post Programme Surveillance”), μέχρι να αποπληρωθεί τουλάχιστον το 75% του δανείου που έλαβε από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας. Η εποπτεία διεξάγεται σε εξαμηνιαία βάση και αξιολογεί τη δημοσιονομική και χρηματοπιστωτική πολιτική της χώρας, τυχόν ανάκληση μέτρων που έχουν εισαχθεί στα πλαίσια του Προγράμματος και τη δυνατότητα για αποπληρωμή της χρηματοδότησης. Προδήλως, τυχόν δραστική μείωση των εσόδων της Δημοκρατίας, όπως αυτή που θα επέλθει με την εφαρμογή του υπό Αναπομπή Νόμου, ενδέχεται να οδηγήσει σε δυσκολία ή και αδυναμία αποπληρωμής της χρηματοδότησης.

Ο υπό Αναπομπή Νόμος επιφέρει μεγάλο αντίκτυπο στα δημόσια οικονομικά και η εφαρμογή του θα εκτροχιάσει τις δημοσιονομικές δεσμεύσεις και στόχους της Δημοκρατίας. Συγκεκριμένα, η εκτίμηση απώλειας εισπράξεων ΦΠΑ από τα τιμολόγια της ΑΗΚ από την επιβολή μηδενικού συντελεστή ΦΠΑ επί της Αναπροσαρμογής της Τιμής των Καυσίμων, υπολογίζεται ως ακολούθως:

- Κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο 2022 επιβάλλεται μειωμένος συντελεστής ΦΠΑ 9% στους οικιακούς καταναλωτές και μειωμένος συντελεστής ΦΠΑ 5% στα ευάλωτα νοικοκυριά.
- Για τους υπόλοιπους καταναλωτές (εμπορικής χρήσης, βιομηχανικής χρήσης, γεωργικής χρήσης και οδικού φωτισμού), επιβάλλεται κανονικός συντελεστής ΦΠΑ 19%.
- Η εκτίμηση της απώλειας εισπράξεων ΦΠΑ από τα τιμολόγια της ΑΗΚ από την επιβολή μηδενικού συντελεστή ΦΠΑ επί της αναπροσαρμογής της τιμής των καυσίμων (σεντ/Κwh) υπολογίστηκε βάσει της τιμής αναπροσαρμογής καυσίμων των μηνών Ιουλίου-Ιουνίου 2022 για τους διμηνιαίους καταναλωτές έχοντας ως βάση τους μήνες Ιούνιο-Ιούλιο 2022 όπου ο μέσος όρος της αναπροσαρμογής καυσίμων (υψηλής τάσης: 18,1915, μέσης τάσης: 18,3506, χαμηλής τάσης: 18,5128) ήταν τα 18.35 σεντ/Κwh. Ο μέσος όρος υπολογίστηκε στην βάση των τελευταίων δημοσιευμένων στοιχείων της ΑΗΚ, που βρίσκονται αναρτημένα στην ιστοσελίδα της ΑΗΚ και επισυνάπτονται ως **Συνημμένο 1**. Ακολούθως ο μέσος όρος των 18.35 σεντ/Κwh πολλαπλασιάστηκε επί της εκτίμησης μηνιαίας κατανάλωσης για κάθε κατηγορία πελατών της ΑΗΚ. Οι εκτιμήσεις γίνονται βάσει παραδοχών. Για σκοπούς εκτίμησης των μηνιαίων πωλήσεων της ΑΗΚ για το έτος 2022, γίνονται παραδοχές βάσει στοιχείων πωλήσεων της ΑΗΚ κατά το έτος 2019, όπου δεν υπήρχαν περιοριστικά μέτρα λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού. Επισυνάπτονται ως **Συνημμένο 2** στατιστικά στοιχεία Πωλήσεων της ΑΗΚ για την περίοδο Ιανουάριος 2019-Φεβρουάριος 2022. Για την εκτίμηση της μηνιαίας κατανάλωσης ηλεκτρισμού για το 2022, γίνεται ισόποση κατανομή των πωλήσεων της ΑΗΚ για το 2022 σε δώδεκα μήνες. Ακολούθως, υπολογίστηκε για κάθε κατηγορία καταναλωτών/πελατών το ποσό απώλειας του ΦΠΑ λόγω του μηδενικού συντελεστή από τον Ιούλιο 2022 (μήνας ψήφισσης του υπό Αναπομπή Νόμου) μέχρι τον Δεκέμβριο 2022 (ημερομηνία λήξης ισχύος του υπό Αναπομπή Νόμου).
- Η εκτίμηση απώλειας εισπράξεων ΦΠΑ από τα τιμολόγια της ΑΗΚ από την επιβολή μηδενικού συντελεστή ΦΠΑ επί της Ρήτρας Αναπροσαρμογής της τιμής των Καυσίμων, έχει ως ακολούθως:

Περίοδος Ιουλίου-Δεκεμβρίου 2022: €75 εκ.

Τα δημόσια οικονομικά επιβαρύνονται δυσανάλογα με τη θέσπιση τέτοιων μη στοχευμένων μέτρων, τα οποία δεν προσαρμόζονται στην οικονομική δυνατότητα των καταναλωτών αλλά ούτε επιτυγχάνουν το στόχο για τον οποίο θεσπίζονται που είναι η ελάφρυνση των καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας από την αύξηση του κόστους των καυσίμων για τους πιο κάτω λόγους:

1. Οι φορολογικές εκπτώσεις ισοδυναμούν με δημοσιονομική επέκταση και είναι εξ ορισμού **πληθωριστικές, επιβαρύνοντας τους καταναλωτές με περαιτέρω αυξήσεις.**
2. Πολύ συχνά οι μειώσεις του ΦΠΑ δεν αντανakλώνται στις τιμές και δεν εξυπηρετούν τις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού. Αντίθετα, ενδεχομένως να χρησιμοποιείται η απώλεια κρατικών εσόδων προς τη δημιουργία συνθηκών αισχροκέρδειας, χωρίς να υπάρχει κοινωνικό όφελος στις ευάλωτες ομάδες και στους χαμηλά αμειβόμενους.
3. Αν ο σκοπός είναι η εξυπηρέτηση της ανακούφισης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, δηλαδή της άσκησης, κοινωνικής πολιτικής, αυτές οι προτάσεις νόμου θα **έχουν το αντίθετο αποτέλεσμα**. Το μεγαλύτερο όφελος από περαιτέρω μείωση της φορολογίας θα μεταφερθεί στους μεγαλύτερους καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας, εκμεταλλευόμενοι την απώλεια εσόδων από το κράτος. Ειδικά οι

μεγάλοι καταναλωτές θα έπρεπε να υφίστανται πιέσεις για μείωση της κατανάλωσης σε ηλεκτρισμό, ούτως ώστε να υπάρχουν πιέσεις για μείωση του πληθωρισμού και των ανισοτήτων που αυτός δημιουργεί μέσω της υψηλής τους κατανάλωσης, αντί να γίνονται ο μεγαλύτερος επωφελούμενος της πολιτικής μείωσης φόρων. Κατ' επέκταση οι εν λόγω προτάσεις για περαιτέρω μείωση του ΦΠΑ στην ηλεκτρική ενέργεια θα έχουν έντονο αντικοινωνικό χαρακτήρα εις βάρος των χαμηλών εισοδηματικών στρωμάτων. Αυτή είναι και μια θέση που επισημαίνουν σχεδόν στην ολότητα τους και όλοι οι οικονομολόγοι καθώς και το Δημοσιονομικό Συμβούλιο.

4. Σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη, οι φόροι, τα τέλη και το κόστος δικτύου του ηλεκτρισμού ανέρχεται στο 49% της τελικής τιμής, σε σύγκριση με 63,1% στην υπόλοιπη ευρωζώνη σύμφωνα με τη Eurostat. Παραταύτα, η Κυβέρνηση προχώρησε σε μείωση του ΦΠΑ στον ηλεκτρισμό από 19% σε 9%, και για τους ευάλωτους στο 5% ενώ προχώρησε και σε μείωση του φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα κατά 9 σεντ περίπου το λίτρο, στον κατώτατο δηλαδή επιτρεπτό συντελεστή από την Ε.Ε. Περαιτέρω, οριζόντιες μειώσεις απλά θα έχουν περισσότερες πληθωριστικές συνέπειες και θα εντείνουν τις ανισότητες.
5. Η υψηλή τιμή ηλεκτρικής ενέργειας δεν οφείλεται (με βάση και τα πιο πάνω) στην φορολογία που είναι από τις χαμηλότερες στην Κύπρο από ότι στα υπόλοιπα Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά στην εξάρτηση από το μαζούτ. Είναι για αυτό τον λόγο που η Κυβέρνηση τα επόμενα χρόνια έχει προϋπολογίσει σημαντικά κονδύλια για αύξηση των ΑΠΕ, αλλά και πρόσφατα μέσω των 14 προτάσεων για αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας έχει αυξήσει σημαντικά τις επιδοτήσεις στην εγκατάσταση φωτοβολταϊκών. Αυτό αποτελεί μια πιο συγκροτημένη πολιτική που στοχεύει αντιμετώπιση της ρίζας του προβλήματος. Στην απεξάρτηση δηλαδή, των καταναλωτών αλλά και των επιχειρήσεων από τα ορυκτά καύσιμα, αντί να ξαναμίξει τα δημοσιονομικά αποθέματα σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα και χωρίς ιδιαίτερο όφελος για τους πολίτες και επιχειρήσεις.
6. Περαιτέρω φορολογικές μειώσεις αποτελούν αντικίνητρο για την αποφυγή σπατάλης στον ηλεκτρισμό, κάτι που έρχεται σε αντίθεση με τους στόχους της ΕΕ αλλά και της Κύπρου για την πράσινη μετάβαση.

Καταληκτικά, οι προεκτάσεις του υπό Αναπομπή Νόμου θα έχει ως αντίκτυπο-

- την μείωση των κρατικών εσόδων σε μια δύσκολη περίοδο που τα κρατικά έσοδα είναι μειωμένα λόγω της επιβράδυνσης του ρυθμού ανάπτυξης και του πληθωρισμού,
- την περαιτέρω αύξηση του πληθωρισμού,
- τη δημιουργία περαιτέρω ανάγκης για στήριξη των ευάλωτων στο άμεσο μέλλον λόγω του αυξημένου πληθωρισμού που δημιουργούν τα ίδια τα μέτρα που ψηφίστηκαν από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, καθιστώντας αυτές τις παράλληλες πολιτικές δημοσιονομικά επικίνδυνες χωρίς τον κατάλληλο αντίκτυπο στην κοινωνία.

Οι οριζόντιες, χωρίς στόχευση και χωρίς την όποια μελέτη αντικτύπου προτάσεις, δυσχεραίνουν τις προσπάθειες που καταβάλλει η κυβέρνηση για στοχευμένες και κοινωνικά ευαίσθητες και αποτελεσματικές πολιτικές, από τις οποίες θα επωφεληθούν περισσότερο αυτοί που έχουν ανάγκη. Η Κυβέρνηση έχει ήδη υιοθετήσει δύο πακέτα μέτρων άμβλυνσης των επιπτώσεων από τον πόλεμο στην Ουκρανία και τον πληθωρισμό, με 14 μέτρα συνολικού ύψους 350 εκ. Ευρώ. Οι τελευταίες πολιτικές αφορούν στήριξη των συνταξιούχων, νοικοκυριών με εξαρτώμενα άτομα και παιδιά, άτομα με αναπηρία, λήπτες ΕΕΕ, στήριξη της γεωργίας και κτηνοτροφίας, και επιδότηση διδασκτρων σε παιδιά.

Για τους πιο πάνω λόγους, ο υπό Αναπομπή Νόμος επηρεάζει την μακροοικονομική σταθερότητα χωρίς να μπορεί να επιφέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Ο καθορισμός των εσόδων αποτελεί βασικό μέρος της διαδικασίας του δημοσιονομικού σχεδιασμού, ο οποίος, σύμφωνα με το Άρθρο 167 του Συντάγματος καθορίζεται από τον Υπουργό Οικονομικών. Όπως προκύπτει και από την ερμηνεία της λέξης σύμφωνα με το “Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας” του Γ. Μπαμπινιώτη, “προϋπολογισμός” είναι “ο εκ των προτέρων υπολογισμός των εσόδων και των εξόδων για ορισμένη χρονική περίοδο”. Ως εκ τούτου, τα έσοδα πρέπει να θεωρούνται παράμετρος της δημοσιονομικής πολιτικής, η οποία καλείται να πληροί τις γενικές μεν, δεσμευτικές δε, υποχρεώσεις που απορρέουν από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντιστοίχως, ο καθορισμός του συντελεστή ΦΠΑ, εμπίπτει στην αρμοδιότητα της εκτελεστικής εξουσίας, η οποία αποφασίζει, ως αποτέλεσμα δέουσας και εμπειριστωμένης μελέτης, συνυπολογίζοντας πάντοτε και το δημοσιονομικό αντίκτυπο και το κοινοτικό κεκτημένο.

Σημειώνεται ότι του καταρτισμού του προϋπολογισμού προηγείται, σύμφωνα με το άρθρο 48 του Ν. 20(Ι)/2014, ο καθορισμός από τον Υπουργό Οικονομικών και κατόπιν έγκρισης του Υπουργικού Συμβουλίου, ανώτατων οροφών δαπανών στα πλαίσια του Στρατηγικού Πλαισίου Δημοσιονομικής Πολιτικής. Οι οροφές αυτές καθορίζονται αφού ληφθούν υπόψη σημαντικοί οικονομικοί παράμετροι, συμπεριλαμβανομένων των αναμενόμενων εσόδων. Της κατάθεσης του προϋπολογισμού στη Βουλή των Αντιπροσώπων ακολουθεί η υποβολή στην Ευρωπαϊκή Ένωση του Σχεδίου Δημοσιονομικού Προγράμματος.

Τα προϋπολογιζόμενα στον περί προϋπολογισμού νόμο έσοδα δεν ψηφίζονται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Συνακόλουθα, η όποια ανατροπή της οικονομικής ισορροπίας του προϋπολογισμού, του οποίου τα έσοδα δεν ψηφίζονται, επηρεάζει το αναπτυξιακό και κοινωνικό πρόγραμμα της Κυβέρνησης και τις ήδη ειλημμένες διεθνείς υποχρεώσεις της και δεσμεύσεις της έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αυτές παρατίθενται ανωτέρω. Επί της ουσίας, ο υπό Αναπομπή Νόμος παρεμβαίνει και τροποποιεί τη δημοσιονομική πολιτική, η οποία υπόκειται στις δεσμεύσεις του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αντίκειται στις σχετικές διατάξεις του Συντάγματος, ήτοι των Άρθρων 61, 167 και 169.

Ως εκ τούτου, ο υπό Αναπομπή Νόμος καταστρατηγεί την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών, την οποία ο Νομοθέτης οφείλει να σέβεται όταν νομοθετεί και συνεπώς να μην υπερβαίνει το πεδίο της αρμοδιότητάς του, όπως αυτό χορηγείται από το Άρθρο 61 του Συντάγματος. Η διαμόρφωση δημοσιονομικής πολιτικής και η ευθύνη για την υλοποίησή της με βάση τις αυξημένες στην παρούσα φάση απαιτήσεις που απορρέουν από το ενωσιακό και το κυπριακό δίκαιο εμπίπτει στις αρμοδιότητες της εκτελεστικής εξουσίας, η οποία έχει και συνολική εικόνα επί όλων των παραμέτρων που απαιτούνται για αυτή τη σύνθετη διαδικασία.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων, μέσα από τον υπό Αναπομπή Νόμο ο οποίος επηρεάζει ουσιαστικά το σχεδιασμό της δημοσιονομικής πολιτικής κατά τρόπο μη δυνάμενο να προβλεφθεί από την εκτελεστική εξουσία, παρεμβαίνει στην προσπάθεια της εκτελεστικής εξουσίας να εκπληρώσει τις δημοσιονομικές της υποχρεώσεις, σύμφωνα με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, ως προαναφέρθηκε, η εφαρμογή του υπό Αναπομπή Νόμου θα μειώσει τα κρατικά έσοδα κατά 75 εκατομμύρια ευρώ ή ως ποσοστό του ΑΕΠ κατά 0.4% ποσοστιαία μονάδα, επηρεάζοντας τον δημοσιονομικό προγραμματισμό και τις δεσμεύσεις της Δημοκρατίας έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εν κατακλείδι, το Σύνταγμα αποτελεί τον υπέρτατο Νόμο στη Δημοκρατία (με την επιφύλαξη του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και, συνεπώς, όλοι οι νόμοι της Δημοκρατίας πρέπει να είναι προσαρμοσμένοι και να ευθυγραμμίζονται με τις διατάξεις του.

Το Άρθρο 179 του Συντάγματος ορίζει ότι:

- “1. *Τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 1Α, το Σύνταγμα είναι ο υπέρτατος νόμος της Δημοκρατίας.*
2. *Ουδείς νόμος ή απόφασις της Βουλής των Αντιπροσώπων ή εκατέρας Κοινοτικής Συνελεύσεως ως και ουδεμία πράξις ή απόφασις οιοδήποτε οργάνου, αρχής ή προσώπου εν τη Δημοκρατία ασκούντος εκτελεστικήν εξουσίαν ή οιονδήποτε διοικητικόν λειτουργήμα δύναται να είναι καθ' οιονδήποτε τρόπον αντίθετος ή ασύμφωνος προς οιαδήποτε των διατάξεων του Συντάγματος ή προς οποιαδήποτε υποχρέωση επιβάλλεται στη Δημοκρατία ως αποτέλεσμα της συμμετοχής της ως κράτους μέλους στην Ευρωπαϊκή Ένωση.”.*

Έπεται ότι η παράβαση του προαναφερόμενου δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των προαναφερόμενων Άρθρων του Συντάγματος, ως αναλύεται ανωτέρω, συνιστά ταυτόχρονα και αυτόδηλη παράβαση του Άρθρου 179 του Συντάγματος.

Με την παρούσα Αναπομπή αυτό που αναδεικνύεται είναι ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση της Βουλής των Αντιπροσώπων διά της μείωσης των εσόδων του Κράτους, αποτελεί παρέμβαση στην αρμοδιότητα της εκτελεστικής εξουσίας να διαμορφώνει και να εκτελεί ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς, η οποία παρέμβαση παραβιάζει το δίκαιο της Ε.Ε. και την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών ως έχει αναδειχθεί πιο πάνω.

Με βάση τα προαναφερόμενα, εισηγούμαι όπως η Βουλή των Αντιπροσώπων μην εμμένει στην απόφασή της, αποδεχόμενη την Αναπομπή.».

Ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Οικονομικών κατά την εξέταση του αναπεμφθέντος νόμου από την επιτροπή ανέλυσε περαιτέρω τους λόγους για τους οποίους κρίθηκε σκόπιμη η αναπομπή του εν λόγω νόμου στη βάση της πιο πάνω επιστολής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Ειδικότερα, ανέφερε μεταξύ άλλων ότι το Υπουργείο Οικονομικών έχει προχωρήσει στην εισαγωγή σχεδίων για την άμβλυνση των επιπτώσεων που προκύπτουν από τις ανατιμήσεις και αυξήσεις στις διάφορες τιμές καυσίμων με επίκεντρο τις τιμές των ενεργειακών προϊόντων, μειώνοντας τους συντελεστές ΦΠΑ που επιβάλλονται για οικιακή κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος από 19% στο 9% και για ευάλωτα νοικοκυριά από το 19% στο 5%.

Περαιτέρω, το Υπουργείο Οικονομικών έχει προωθήσει μέτρο για την επιδότηση της πρόσθετης αύξησης που έχει εγκριθεί από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου όσον αφορά τις τιμές χρέωσης της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας.

Τα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση είναι ευθυγραμμισμένα με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και με τις δημοσιονομικές δυνατότητες του κράτους, ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η δημοσιονομική σταθερότητα. Σύμφωνα με τον ίδιο, ο αναπεμφθείς νόμος επηρεάζει δυσμενώς τη δημοσιονομική σταθερότητα και αντιβαίνει τόσο στο Σύνταγμα όσο και στο κοινοτικό κεκτημένο, επηρεάζοντας τα έσοδα του κράτους σε μια περίοδο κατά την οποία επικρατεί αβεβαιότητα.

Επιπρόσθετα, οι διατάξεις του αναπεμφθέντος νόμου αποτελούν καθολικό μέτρο χωρίς στόχευση με αντίκτυπο την ανατροφοδότηση του πληθωρισμού και την πρόκληση περαιτέρω αυξήσεων, γεγονός το οποίο θα δυσχεράνει περαιτέρω το διαθέσιμο εισόδημα ιδιαίτερα των ευάλωτων νοικοκυριών, ενώ τόνισε παράλληλα ότι οι κινήσεις αυτές δεν περνούν απαρατήρητες από τους οίκους αξιολόγησης και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με αποτέλεσμα να προκύψει ενδεχομένως επιβολή κυρώσεων για παράβαση του κοινοτικού κεκτημένου.

Η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας δήλωσε ότι οι λόγοι της αναπομπής αναλύονται λεπτομερώς στην επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας, επαναλαμβάνοντας τα νομικά επιχειρήματα για παράβαση τόσο της αρχής διάκρισης των εξουσιών όσο και του κοινοτικού κεκτημένου.

Μέλη της επιτροπής, αφού έλαβαν υπόψη τη θέση τόσο του γενικού διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών όσο και της εκπροσώπου της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, δήλωσαν ότι δεν υιοθετούν τα νομικά επιχειρήματα τα οποία τίθενται στην επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας για την αναπομπή του νόμου και ζήτησαν μεταξύ άλλων περαιτέρω ενημέρωση για τυχόν διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε σχέση με την επιβολή μειωμένου ΦΠΑ στη βάση πρακτικών που έχουν εφαρμοστεί και από άλλα κράτη μέλη.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, αποφάσισε όπως τοποθετηθεί επί της αναπομπής του νόμου από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κατά τη συζήτηση του θέματος στην ολομέλεια του σώματος.

Σημείωση: Τα επισυνημμένα έγγραφα που αναφέρονται στην επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας έχουν καταχωρισθεί στο Αρχείο της Βουλής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Και πάμε αν υπάρχουν αγορητές επί θέματος αρχής.

Ουδείς, ουδεμία. Είσαστε σίγουροι. Πολύ ωραία!

Πόσοι τάσσονται υπέρ της αποδοχής της αναπομπής;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Δώδεκα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Πόσοι τάσσονται εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Είκοσι επτά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Υπάρχουν αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Καμία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Άρα, με είκοσι επτά ψήφους κατά, δώδεκα υπέρ και καμία αποχή, απορρίπτεται η αναπομπή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Τώρα αισίως προχωρούμε στο επόμενο θέμα, στο τρίτο. Είναι η αναπομπή του νόμου που τιτλοφορείται «Ο περί Μεταβιβάσεως και Υποθηκεύσεως Ακινήτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2022».

(Η σχετική έκθεση)

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού για τον αναπεμφθέντα νόμο «Ο περί Μεταβιβάσεως και Υποθηκεύσεως Ακινήτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2022»

Παρόντες:

Χριστίανα Ερωτοκρίτου, πρόεδρος

Ηλίας Μυριάνθους

Χρύσης Παντελίδης

Αλέκος Τρυφωνίδης

Σάβια Ορφανίδου

Μη μέλη της επιτροπής:

Άριστος Δαμιανού

Κώστας Κώστα

Αντρέας Καυκαλιάς

Σταύρος Παπαδούρης

Σωτήρης Ιωάννου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού επανεξέτασε σε συνεδρία της, που πραγματοποιήθηκε στις 2 Αυγούστου 2022, τον πιο πάνω νόμο, ο οποίος ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 14 Ιουλίου 2022 και ο οποίος αναπέμφθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με επιστολή του, ημερομηνίας 29 Ιουλίου 2022, κατ' επίκληση του άρθρου 51.1 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στη συνεδρία της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Οικονομικών, συνοδευόμενος από λειτουργούς του ίδιου υπουργείου, και εκπρόσωποι της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

Όπως είναι γνωστό, ο αναπεμφθείς νόμος κατατέθηκε στη Βουλή στις 14 Ιουλίου 2022 υπό τη μορφή πρότασης νόμου από τους βουλευτές κ. Αντρέα Καυκαλιά και Χρίστο Χριστοφίδη εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις, Σωτήρη Ιωάννου εκ μέρους του Εθνικού Λαϊκού Μετώπου, Ηλία Μυριάνθους εκ μέρους του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ, Αλέκο Τρυφωνίδη εκ μέρους της Δημοκρατικής Παράταξης-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων και Σταύρο Παπαδούρη εκ μέρους του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών, κηρύχθηκε επείγουσα και ψηφίστηκε σε νόμο αυθημερόν από την ολομέλεια του σώματος. Με τον αναπεμφθέντα νόμο σκοπείται η τροποποίηση του περί Μεταβιβάσεως και Υποθηκείσεως Ακινήτων Νόμου, ώστε να επαναθεσπιστεί η στοχευμένη αναστολή της διαδικασίας εκποίησης ενυπόθηκων ακινήτων μέχρι την 31^η Οκτωβρίου 2022, λόγω των συνεχιζόμενων και εντεινόμενων οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων που έχουν επιφέρει τόσο η πανδημία COVID-19 όσο και ο πόλεμος στην Ουκρανία.

Ειδικότερα, με βάση τον αναπεμφθέντα νόμο, η αναστολή αφορά:

1. κύρια κατοικία του χρεώστη η εκτιμώμενη αξία της οποίας δεν υπερβαίνει τις €350.000,
2. επαγγελματική στέγη του χρεώστη με ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τις €750.000,
3. αγροτεμάχιο του χρεώστη η εκτιμώμενη αξία του οποίου δεν υπερβαίνει τις €100.000.

Υπενθυμίζεται ότι η εν λόγω ρύθμιση κρίθηκε αναγκαία λόγω της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης στην οποία έχουν περιέλθει οι δανειολήπτες από τις συνεχιζόμενες και εντεινόμενες επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, αλλά και της αυξανόμενης ακρίβειας σε βασικά υλικά αγαθά ως απότοκου του συνεχιζόμενου πολέμου στην Ουκρανία, γεγονός τα οποία έχουν προκαλέσει δυσβάσταχτες συνθήκες, με αποτέλεσμα οι δανειολήπτες να αδυνατούν να ανταποκριθούν στις δανειακές τους υποχρεώσεις.

Οι λόγοι της αναπομπής του υπό αναφορά νόμου, όπως αυτοί αναφέρονται στην επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας προς την Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, ημερομηνίας 29 Ιουλίου 2022, παρατίθενται αυτούσιοι πιο κάτω:

«Ο υπό αναπομπή Νόμος, στοχεύει στην τροποποίηση του περί Μεταβιβάσεως και Υποθηκείσεως Ακινήτων Νόμου (Ν.9/1965), ώστε η εφαρμογή των διατάξεων του Μέρους VIA του βασικού νόμου, να αναστέλλεται μέχρι την 31^η Οκτωβρίου 2022, για τις ακόλουθες κατηγορίες:

- (α) Κύρια κατοικία του οφειλέτη, η εκτιμώμενη αξία της οποίας δεν υπερβαίνει τις €350.000,
- (β) Επαγγελματική στέγη επιχείρησης με ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τις €750.000,
- (γ) Αγροτεμάχιο του οφειλέτη, το οποίο βρίσκεται σε γεωργική ή άλλη κτηνοτροφική ζώνη ή σε οποιαδήποτε άλλη ζώνη στο οποίο ασκείται γεωργοκτηνοτροφική δραστηριότητα, η εκτιμώμενη αξία του οποίου δεν υπερβαίνει τις €100.000.

Η οποιαδήποτε ρύθμιση που αφορά σε οριζόντια αναστολή της διαδικασίας εκποίησης ακινήτων, δεν με βρίσκει σύμφωνο, εφόσον το μέτρο αυτό της αναστολής, έπαψε πλέον να χαρακτηρίζεται από προσωρινότητα και επαναλαμβάνω την ανησυχία μου, ότι η γενικότερη τάση του Κοινοβουλίου για ψήφιση συνεχών αναστολών δύναται να ερμηνευθεί ως μόνιμη παρά προσωρινή τόσο από τους δανειολήπτες όσο και από εποπτικής πλευράς.

Περαιτέρω, συνεχίζει να ελλοχεύει ο κίνδυνος αρνητικής αξιολόγησης του πλαισίου των εκποιήσεων από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς και τους οίκους αξιολόγησης ως αναποτελεσματικό και χρονοβόρο, με αρνητικό αντίκτυπο στις αξίες των εξασφαλίσεων, οδηγώντας σε αύξηση των προβλέψεων και κατ' επέκταση των κεφαλαιακών αναγκών των πιστωτικών ιδρυμάτων. Οποιαδήποτε αναστολή των εκποιήσεων, προστατεύει ως επί το πλείστον, τους στρατηγικούς κακοπληρωτές εις βάρος των καταθετών και των συνεπών δανειοληπτών, δημιουργεί αντικίνητρα στην προσέλκυση δυνητικών επενδυτών και εγείρει τον κίνδυνο υποβαθμίσεων τόσο των τραπεζών όσο και του κράτους κάτι το οποίο αναμφίβολα θα οδηγήσει σε αύξηση των επιτοκίων που τελικά θα επηρεάσει αρνητικά τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία πρώτου τριμήνου 2022, ο δείκτης Μη Εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων (στο εξής "MEX"), στο τραπεζικό σύστημα ανέρχεται περίπου στο 11% (περίπου €3 δις) έχοντας

σημειώσει σημαντική πρόοδο η οποία οφείλεται μεταξύ άλλων στην μεταφορά μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2021 περίπου €19 δις (συμβατικό υπόλοιπο) εκτός του τραπεζικού τομέα μέσω της πώλησης τους σε Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων καθώς και στην ύπαρξη αποτελεσματικού πλαισίου εξωδικαστικών πλειστηριασμών. Αξίζει να σημειωθεί ότι στις 31 Μαρτίου 2022, το 36% των ΜΕΧ παρουσίαζε καθυστερήσεις πέραν των 5 ετών, ενώ ποσοστό 70% παρουσίαζε καθυστερήσεις πέραν των δύο ετών, δηλαδή η αδυναμία αποπληρωμής δεν σχετίζεται με την πανδημία COVID-19 ή με τον πόλεμο στην Ουκρανία.

Η εκποίηση δεν αποτελεί μεν αυτοσκοπό αλλά εργαλείο για να ωθήσει τους δανειολήπτες σε αναδιαρθρώσεις, γεγονός που αποδεικνύεται και από τα μέχρι τώρα αποτελέσματα, καθώς παρουσιάζεται αύξηση στις αναδιαρθρώσεις. Η ύπαρξη μιας αποτελεσματικής και αξιόπιστης διαδικασίας ρευστοποίησης των εξασφαλίσεων των πιστωτών είναι απαραίτητο εργαλείο σε μια υγιή οικονομία εφόσον λειτουργεί σαν κίνητρο για συμμόρφωση/συνεργασία, αποθαρρύνοντας το φαινόμενο των στρατηγικών κακοπληρωτών σε βάρος των συνετών.

Ως εκ των πιο πάνω, η αναστολή των εκποιήσεων μέχρι το τέλος Οκτωβρίου 2022 έχει ως αποτέλεσμα την περαιτέρω αποδυνάμωση του εργαλείου των εκποιήσεων και δύναται να επιφέρει πρόσθετους κινδύνους για τους ενυπόθηκους δανειστές, σε μια ιδιαίτερα αβέβαιη περίοδο, καθώς:

- (i) δεν θα υπάρχουν τα κατάλληλα κίνητρα για να προχωρήσουν οι ενυπόθηκοι δανειστές σε συνεργασία με τους δανειολήπτες σε βιώσιμες αναδιαρθρώσεις κάτι που επηρεάζει αρνητικά και τις δυο πλευρές·
- (ii) ενδέχεται να αυξηθεί ο ηθικός κίνδυνος και το ενδεχόμενο να επηρεαστεί αρνητικά η κουλτούρα αποπληρωμής των δανειοληπτών που εξυπηρετούν τα δάνειά τους και κατ' επέκταση ο κίνδυνος των αθετήσεων από όλες τις κατηγορίες δανείων·
- (iii) δημιουργούνται πρόσθετα προβλήματα στο στρατηγικό σχέδιάσμα των πιστωτικών ιδρυμάτων για εξορθολογισμό των ισολογισμών τους.

Τονίζεται ότι εάν δεν υπάρχουν τα κατάλληλα κίνητρα, με ένα σωστά διαμορφωμένο, σταθερό και ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο, για επίλυση των διαφορών μεταξύ δανειοληπτών και ενυπόθηκων δανειστών ελλοχεύει ο κίνδυνος της κοινωνικοποίησης των ζημιών εις βάρος των υγιών μονάδων της οικονομίας και αυξάνει τους δυνητικούς κινδύνους στον χρηματοοικονομικό τομέα.

Τα πιο πάνω, ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την κουλτούρα αποπληρωμής των δανειοληπτών. Κάτι τέτοιο σημαίνει αυξημένο ηθικό κίνδυνο ο οποίος δύναται να μεταφραστεί σε:

- (α) αθετήσεις τόσο από την κατηγορία των εξυπηρετούμενων αλλά και από την κατηγορία των αναδιαρθρωμένων μη εξυπηρετούμενων δανείων. Μια τέτοια εξέλιξη θα επηρεάσει αρνητικά τα διαθέσιμα κεφάλαια των τραπεζών,
- (β) αφαίρεση κινήτρων σε δανειολήπτες, να συζητήσουν με τους ενυπόθηκους δανειστές, το ενδεχόμενο αναδιάρθρωσης των δανείων τους, γεγονός το οποίο θα επηρεάσει αρνητικά, τόσο τους ίδιους όσο και το χρηματοπιστωτικό σύστημα, γενικότερα.

Η τροποποίηση του νομοθετικού πλαισίου για τις Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων και τους Διαχειριστές Πιστώσεων η οποία επιτεύχθηκε τον Ιούλιο του 2022 αποτελεί δέσμευση έναντι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα πλαίσια του Άξονα 3.5 του Σχέδιου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) που αφορά τη Χρηματοπιστωτική Σταθερότητα. Περαιτέρω αναστολή της διαδικασίας των εκποιήσεων, δεν αφήνει περιθώρια στο πιο πάνω πλαίσιο, να λειτουργήσει και να επιφέρει αποτελέσματα, σε περίοδο κατά την οποία η επίτευξη του εν λόγω οροσήμου ή δέσμευσης τελεί υπό αξιολόγηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σε περίπτωση που το ορόσημο αυτό αξιολογηθεί από τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ως μη επιτεύξιμο δεν μπορεί να παρασχεθεί οποιαδήποτε διαβεβαίωση για τις επιπτώσεις που αυτό μπορεί να έχει ως προς την προσδοκώμενη εκταμίευση της χρηματοδότησης από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας για κάλυψη των δαπανών υλοποίησης των επενδύσεων που προβλέπονται στο Εθνικό Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Με βάση το κείμενο του Παραρτήματος της Εκτελεστικής Απόφασης του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσον αφορά την έγκριση της αξιολόγησης του ΣΑΑ της Κύπρου, συγκεκριμένα την μεταρρύθμιση C3.5R2, αυτή έχει σαφείς στόχους τη βελτίωση του πλαισίου διαχείρισης των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων (στο εξής "ΜΕΔ"), προκειμένου να συμβάλει στη μείωση των ΜΕΔ. Οι συνεχιζόμενες ρυθμίσεις για αναστολή των εκποιήσεων θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι υπονομεύουν τους στόχους της μεταρρύθμισης και να ληφθούν υπόψη κατά την αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εφαρμογή του ΣΑΑ.

Επιπρόσθετα, οι συνεχείς νομοθετικές παρεμβάσεις στο πλαίσιο εκποιήσεων θα επηρεάσουν αρνητικά την ανάκτηση της κρατικής βοήθειας από τη διαχείριση των ΜΕΧ της πρώην Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας Λτδ (ΣΚΤ), που περιήλθαν στην κυριότητα της Δημοκρατίας, από την Κυπριακή Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων (ΚΕΔΙΠΕΣ) εταιρεία εξαγοράς πιστώσεων του κράτους, ενώ θα οδηγήσουν σε αύξηση των προβλέψεων και των ζημιών των δανείων της πρώην ΣΚΤ που έχουν μεταφερθεί στην Ελληνική Τράπεζα και εμπίπτουν στο Σχέδιο Εγγυήσεων (Asset Protection Scheme), με συνεπακόλουθη σημαντική αύξηση των

απαιτήσεων αποζημίωσης της Ελληνικής Τράπεζας, από την ΚΕΔΙΠΕΣ. Η αύξηση των απαιτήσεων, μειώνει ανάλογα, την αποπληρωμή της κρατικής ενίσχυσης, από την ΚΕΔΙΠΕΣ, καθιστώντας πιθανή, στην περίπτωση σημαντικών αυξήσεων που υπερβαίνουν των εσόδων της ΚΕΔΙΠΕΣ, την ενεργοποίηση της εγγύησης της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Επισημαίνεται ακόμα ότι, τόσο για τις Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων όσο και για τα πιστωτικά ιδρύματα, που έχουν ήδη προβεί σε εξωτερική ανάθεση της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων τους, σε διαχειριστές πιστώσεων, η ψηφισθείσα αναστολή του πλαισίου των εκποιήσεων θα δημιουργήσει διατάραξη της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς, λαμβανομένου υπόψη ότι οι επιμέρους Συμφωνίες Ανάθεσης και τα επιχειρηματικά μοντέλα περιλαμβάνουν στις λειτουργίες του διαχειριστή, το εργαλείο της εκποίησης, είτε ως μέσο είσπραξης μεγάλων οφειλών, είτε ως μοχλό πίεσης προς τους δανειολήπτες. Μια τέτοια ρύθμιση, αφενός θα επηρεάσει το ενδιαφέρον νέων διαχειριστών, για αδειοδότηση, ενώ εγκυμονεί τον κίνδυνο, τόσο οι εταιρείες διαχείρισης πιστώσεων που ήδη δραστηριοποιούνται στην Κύπρο, όσο και τα ΑΠΙ/Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων, να ζητήσουν αποζημιώσεις από τη Δημοκρατία, για διαλανθάνοντα κέρδη ή λόγω της μείωσης των αποδόσεων των χαρτοφυλακίων τους, αντίστοιχα, ένεκα των συνεχών αλλαγών του θεσμικού πλαισίου.

Επηρεάζεται αρνητικά και η δυνατότητα του Οργανισμού Χρηματοδότησεως Στέγης, που αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, να ανακτήσει το δανεισμό που έχει παραχωρήσει αφού σχεδόν το 100% των ΜΕΧ του επηρεάζεται από την περίμετρο της αναφερόμενης τροποποίησης.

Εν κατακλείδι, η αποτελεσματική ανάκτηση χρέους αποτελεί πυλώνα χρηματοοικονομικής σταθερότητας και συστατικό χρηματοοικονομικής παιδείας και κουλτούρας.

Οι προαναφερθείσες συνέπειες, ενδέχεται όπως επηρεάσουν και τον κρατικό προϋπολογισμό, λόγω του ότι ο άμεσος επηρεασμός του χρηματοπιστωτικού συστήματος, επιφέρει δυσμενείς συνέπειες και στην οικονομική πολιτική του κράτους (**Αναφορά 5/2021, Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλή των Αντιπροσώπων, ημερ. 20.7.2022, Αναφορά αρ. 6/2021, Πρόεδρος της Δημοκρατίας και Βουλή των Αντιπροσώπων, ημερομηνίας 20.7.2022, Αναφορά αρ. 7/2021, Πρόεδρος της Δημοκρατίας και Βουλή των Αντιπροσώπων, ημερομηνίας 20.7.2022**).

Με βάση τα προαναφερθέντα, εισηγούμαι όπως η Βουλή των Αντιπροσώπων μη εμμένει στην απόφαση της, αποδεχόμενη την Αναπομπή.».

Ο γενικός διευθυντής του Υπουργείου Οικονομικών κατά την εξέταση του αναπεμφθέντος νόμου από την επιτροπή ανέλυσε περαιτέρω τους λόγους για τους οποίους κρίθηκε σκόπιμη η αναπομπή του εν λόγω νόμου στη βάση της πιο πάνω επιστολής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Ειδικότερα, ανέφερε μεταξύ άλλων ότι το Υπουργείο Οικονομικών αντιτίθεται σε οποιαδήποτε ρύθμιση αφορά σε οριζόντια αναστολή της διαδικασίας των εκποιήσεων ακινήτων.

Σύμφωνα με τον ίδιο αξιωματούχο, το μέτρο της αναστολής έπαυσε πλέον να χαρακτηρίζεται από προσωρινότητα και ερμηνεύεται περισσότερο ως μόνιμη παρά προσωρινή ρύθμιση τόσο από τους δανειολήπτες όσο και από εποπτικές πλευρές.

Περαιτέρω, με τις ρυθμίσεις αυτές προστατεύονται ως επί το πλείστον οι στρατηγικοί κακοπληρωτές εις βάρος των καταθετών και των συνεπών δανειοληπτών, δημιουργούνται αντικίνητρα στην προσέλκυση δυνητικών επενδυτών και επηρεάζεται αρνητικά η αξιοπιστία της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Πέραν των πιο πάνω, ο ίδιος αξιωματούχος δήλωσε ότι ο αναπεμφθείς νόμος καθιστά το πρόσφατο νομοθετικό πλαίσιο που τέθηκε σε ισχύ για την εποπτεία των εταιρειών διαχείρισης πιστώσεων μη εφαρμόσιμο, ενώ παράλληλα η αναστολή θα τύχει αξιολόγησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατά την οποία ενδέχεται να θεωρηθεί ότι επηρεάζεται δυσμενώς η αποτελεσματικότητα του εν λόγω πλαισίου, με αποτέλεσμα να επηρεαστεί και η εφαρμογή του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας δήλωσε ότι οι λόγοι της αναπομπής αναλύονται λεπτομερώς στην επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Μέλη της επιτροπής, αφού έλαβαν υπόψη τα πιο πάνω, δήλωσαν ότι δεν υιοθετούν τα νομικά επιχειρήματα τα οποία τίθενται στην επιστολή του Προέδρου της Δημοκρατίας για την αναπομπή του νόμου, αμφισβητώντας τις θέσεις περί μονιμότητας του μέτρου, καθώς και τη διασύνδεσή του με την υλοποίηση του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Οικονομικών και Προϋπολογισμού, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, αποφάσισε όπως τοποθετηθεί επί της αναπομπής του νόμου από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κατά τη συζήτηση του θέματος στην ολομέλεια του σώματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Έχουμε ομιλητές;

Ναι, κύριε Άριστε.

(Μη ευκρινή σχόλια από βουλευτές)

Συγγνώμη, κύριε Άριστε.

Επειδή θέλετε να ξεκινήσουμε, ο συνάδελφος... Θέλετε να ξεκινήσουμε από τους μικρούς ή τους μεγάλους;

Κύριοι συνάδελφοι, έχετε τον λόγο. Από το ΕΛΑΜ ο συνάδελφος ο Ιωάννου.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:

Θα καταψηφίσουμε την αναπομπή, κύριε Πρόεδρε.

Θυμίζω απλώς πως σε αυτή την πρόταση είναι μέσα στους εισηγητές και το Εθνικό Λαϊκό Μέτωπο και είχαμε πρωτοστατήσει, έτσι ώστε να έρθει κατεπειγόντως στην τελευταία ολομέλεια, και ήταν ακριβώς τόσο στοχευμένη αυτή η πρόταση, τόσο συγκεκριμένη, γιατί πριν από λίγους μήνες η ίδια ακριβώς, με τη διαφορά ενός χρόνου, κρίθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο ως συνταγματική. Και τώρα με την ίδια ακριβώς δικαιολογία και την καθυστέρηση έκδοσης απόφασης η οποία θα υπάρχει από το δικαστήριο θα παρέλθει το χρονοδιάγραμμα και πλέον ο νόμος θα είναι ανενεργός, άρα άνευ ουσίας. Αυτό για εμάς είναι ασιειότητες και το μόνο που κάνουν είναι να επιτείνουν την οργή των πολιτών. Οι εξελίξεις δε μας επιτρέπουν σε καμία περίπτωση να είμαστε αισιόδοξοι ακόμα και για τα επόμενα χρόνια.

Και επειδή κάποιος έχουν αρχίσει στο κοινοβούλιο μια πρόωγη προεκλογική περίοδο και μας λένε τι θα κάνει ο υποψήφιος τους, εάν εκλεγεί, και πώς με το μαγικό του ραβδί θα επιλύσει όλα τα προβλήματα που ταλανίζουν τον τόπο μας, καλό είναι να μας εξηγήσουν και σήμερα τις δικές τους τοποθετήσεις. Γιατί οι δύο από τους τρεις κυβερνητικούς υποψηφίους -για να είμαστε ειλικρινείς, ο τρίτος κυβερνητικός υποψήφιος, ο κ. Μαυρογιάννης, εξέφρασε διαφορετική τοποθέτηση- δήλωσαν ξεκάθαρα ενάντια στην αναστολή των εκπονήσεων. Συγκεκριμένα, ο πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού κ. Αβέρωφ Νεοφύτου είπε κατά λέξη: «Δεν παρέχει τη στοχευμένη προστασία και διευκόλυνση σε εκείνους τους δανειολήπτες που θα τη δικαιούνταν, ενώ ουσιαστικά εξυπηρετεί τους στρατηγικούς κακοπληρωτές». Τι παρέχει στοχευμένη προστασία σήμερα σε αυτούς που τη δικαιούνται; Ένα σχέδιο που δεν υπάρχει; Ένα σχέδιο που δε θα καλύπτει όλους όσους σήμερα θα είναι δικαιούχοι, γιατί θέτει συγκεκριμένους όρους;

Το δεύτερο. Υπάρχει μία συγκεκριμένη εμμονή για τους στρατηγικούς κακοπληρωτές και ότι δήθεν προσπαθούμε να τους υπερασπιστούμε. Εμείς το λέμε ξανά, να ορίσουμε στη νομοθεσία τι σημαίνει στρατηγικός κακοπληρωτής. Αυτός του οποίου κουρευτήκε η περιουσία του είναι στρατηγικός κακοπληρωτής; Αυτός που οι συντέψεις του κορωνοϊού τον άφησαν άνεργο ή του έκλεισαν την επιχείρηση είναι στρατηγικός κακοπληρωτής; Ο μονογονιός, ο συνταξιούχος, ο ασθενής είναι στρατηγικός κακοπληρωτής; Εάν αργήσει κάποιος να πληρώσει τη δόση του για ενενήντα ημέρες, αυτόματα είναι στρατηγικός κακοπληρωτής. Τότε πώς πρέπει να ονομαστεί το κράτος που καθυστερεί όχι τρεις μήνες αλλά δέκα και έντεκα να δώσει ένα επίδομα σε έναν συμπατριώτη μας ο οποίος είναι δικαιούχος;

Ο έτερος υποψήφιος δηλώνει: «Οι όποιες διαφοροποιήσεις στο νομικό πλαίσιο που διέπει και αφορά τραπεζικές εργασίες θα πρέπει να γίνονται πάντα με φειδώ και πάντοτε σε διαβούλευση και σε συνεννόηση με την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Στην προκειμένη περίπτωση δε φαίνεται να υπήρξε η σωστή διαβούλευση και ο απαραίτητος συντονισμός, με αρνητικές επιπτώσεις για την εικόνα της χώρας σε μια ιδιαίτερα δύσκολη συγκυρία». Τάδε εφη ο κ. Νίκος Χριστοδουλίδης. Για πρόταση που υπέγραψαν και στήριξαν κόμματα που τον υποστηρίζουν! Και τι μας λέγατε; Πως εμβολιάσατε το προεκλογικό του πρόγραμμα. Μα πώς; Οι πράξεις και οι προεκλογικές δείχνουν το αντίθετο! Τι εμβόλιο είναι αυτό το οποίο δώσατε στο πρόγραμμά του; Όταν εσείς οι ίδιοι δεν μπορείτε να τον επηρεάσετε προεκλογικά, θα το πράξετε μετεκλογικά; Με ποιο ακριβώς τρόπο; Με το να ακολουθάτε τις οδηγίες της Κεντρικής Τράπεζας; Και πιστεύει κανείς πως θα συμπεριφερθούν υπεύθυνα και με γνώμονα το καλό των πολιτών;

Όπως ανέφερα, κύριε Πρόεδρε, θα καταψηφίσουμε την αναπομπή. Αυτό το οποίο πράξαμε με την πρότασή μας είναι να απλώσουμε ένα δίχτυ προστασίας τριών μηνών πάνω από τους πολίτες, μέχρι η Βουλή να εξετάσει τα νομοθετήματα που έχει ενώπιόν της. Τρεις μήνες, ενενήντα ημέρες. Είναι τόση η εμμονή των τραπεζών και των εταιρειών όμως, που ούτε αυτές τις ενενήντα ημέρες ανακούφισης δεν μπορούν να αποδεχτούν. Και έχουν το θράσος να ξεσπιτώνουν πολίτες μέσα στον δεκαπενταύγουστο, γιατί έτσι επιτάσσει η οικονομική τους πολιτική και ιδεολογία. Με την ανοχή βεβαίως της πολιτικής ηγεσίας.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ, αγαπητέ συνάδελφε.

Τον λόγο έχει ο συνάδελφος ο Άριστος ο Δαμιανού από το ΑΚΕΛ.

Συγγνώμη, κύριε Τρυφωνίδη, δεν σε πρόσεξα. Έχετε τον λόγο. Θέλεις από τη θέση σου, δεν υπάρχει πρόβλημα.

ΑΛΕΚΟΣ ΤΡΥΦΩΝΙΔΗΣ:

Έχουμε ενώπιόν μας, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, την αναπομπή του Προέδρου της Δημοκρατίας για τη στοχευμένη αναστολή της διαδικασίας εκποίησης των ενυπόθηκων ακινήτων μέχρι την 31^η Οκτωβρίου. Δε θα αναφερθώ πάλι στο ιστορικό, όμως θέλω να τονίσω ότι σίγουρα λάβαμε υπόψη μας και την τελευταία απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, που ήταν για το σχετικό θέμα και που λάβανε υπόψη, αυτή η απόφαση, το σύντομο χρονικό πλαίσιο, και δεν επηρεάζεται η οικονομία με βάση την απόφαση του δικαστηρίου.

Συνεχίζουμε να λέμε ότι οι πρακτικές που ακολουθούν οι τράπεζες και οι εταιρείες εξαγοράς είναι οι χειριστες. Μετά την ψήφιση, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, της σχετικής νομοθεσίας στις 14 του μήνα, οι εταιρείες εξαγοράς διαχείρισης δανείων προβαίνουν σε ένα όργιο εκποιήσεων και θέλω... Είναι εδώ και ο φίλος ο Αβέρωφ Νεοφύτου, ο πρόεδρος του κυβερνώντος κόμματος. Πώς και δεν έρχονται κοντά σας αυτό το, οι πληροφορίες για αυτό το όργιο εκποιήσεων, οι οποίες δεν πετυχαίνουν, γιατί δεν πάει ο χωριανός, ο γνωστός να αγοράσει το σπίτι του χωριανού του ή του, αν θέλεις, γνωστού του, δεν πετυχαίνουν, όμως γίνονται αυτές οι εκποιήσεις. Και πώς πάμε σε αυτές τις εκποιήσεις, συνάδελφοι; Φέρνοντας την περιουσία του δανειζόμενου στο 1/5, στο 1/6, οι εταιρείες διαχείρισης δε δέχονται και έτσι τα υπολογίζουν και κατεβαίνει η τιμή του ακινήτου και από πάνω μένει και να χρωστούν! Οι λεγόμενες αναδιρθρώσεις δε γίνονται, γιατί ο σκοπός του νόμου που ψηφίσαμε ήταν για να γίνονται οι αναδιρθρώσεις, αλλά στο τέλος της ημέρας δε γίνονται. Μα, επιτρέπεται; Υπάρχει άτομο, πρόεδρε, συνάδελφε Αβέρωφ, και θέλω να τα δεις -ναι, είναι ο πρόεδρος του κυβερνώντος κόμματος, είναι συλλογική η ευθύνη, αλλά θέλω να τα δει- δε γίνεται άνθρωπος που επλήρωσε €200.000 ως τώρα να του λένε από την ΚΕΔΙΠΕΣ «έντιζε έδωκες τίποτε» τζιαι να τους ζητά στοιχεία, «μα δεν έχουμε τζιαι να πάεις στο καλό» τζιαι σε μια βδομάδα εκποιείται! Δηλαδή εμείς δε θέλουμε να προστατεύσουμε τους κακοπληρωτές και θέλουμε επιτέλους οι τράπεζες και οι εταιρείες να τους βρουν αυτούς, να τους τα πουλήσουν όλα!

Εμείς θέλουμε και πιστεύω και εσείς θέλετε και εγώ σας καλώ σήμερα όλοι μαζί, γιατί τούτο το τρίμηνο δεν επηρεάζει την οικονομία του τόπου ούτε θα έχει επιπτώσεις, μέχρι να δούμε συνολικά την όλη διαδικασία από την 1^η του Σεπτεμβρίου, και σας καλώ και εσείς να απορρίψετε την αναπομπή, για να μπορέσουμε συλλογικά, και θέλουμε να πιάσουμε τους κακοπληρωτές, αλλά να δώσουμε και κίνητρα στους καλοπληρωτές. Αυτή πρέπει να είναι η στόχευσή μας και ελπίζω, γιατί ένας λόγος που το ψηφίσαμε, αυτή την τρίμηνη αναστολή, είναι από 1^η Σεπτεμβρίου να δούμε συλλογικά -εγώ βάλλω και τη λέξη «νούσιμα»- και ισοζυγισμένα το συνολικό πλαίσιο των εκποιήσεων, γιατί θέλουμε και να προστατευτούν αυτοί που πρέπει και να τους δοθεί η ευκαιρία για αναδιρθρώσεις, αλλά και την ίδια ώρα να πιάσουμε τους κακοπληρωτές. Πόσα χρόνια και δεν μπορεί μια τράπεζα, μια εταιρεία διαχείρισης να μην μπορεί να πιάσει όλους αυτούς; Ποιος θα τους πιάσει;

Για αυτό, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, θα απορρίψουμε την αναπομπή και αισιοδοξώ να είναι συλλογικά ομόφωνη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Τρυφωνίδη.

Ο Σταύρος Παπαδόυρης, ο συνάδελφος από τους Οικολόγους.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΥΡΗΣ:

Θα είμαι σύντομος, Πρόεδρε.

Ανέφερε ο φίλος ο Αλέκος για το θέμα των στρατηγικών κακοπληρωτών. Δε θα πάρουμε 'πού τούτους τους στρατηγικούς κακοπληρωτές. Ποτέ! Γιατί δεν υπάρχει ερμηνεία του ποιος θεωρείται στρατηγικός κακοπληρωτής. Τρεις φορές δοκιμάσαμε να δώσουμε ερμηνεία ποιος είναι τελικά ο στρατηγικός κακοπληρωτής, αλλά φαίνεται κάποιους δεν τους βολεύει. Ποιους δε βολεύει τώρα; Τους πιστωτές τους ίδιους, γιατί μέσα στο καλάθι μπορείς εύκολα να βάλεις και τον ευάλωτο και τον στρατηγικό κακοπληρωτή.

Να προσθέσω ότι θα προχωρήσουμε και εμείς προς καταψήφιση της αναπομπής του Προέδρου. Γιατί τώρα; Όχι γιατί δεν καταλαβαίνουμε ότι μπορεί το κράτος να έχει ανάγκη από χρήματα. Το καταλαβαίνουμε, αλλά στο τέλος της ημέρας υπάρχει και η ανάγκη του κόσμου, που είναι μηνύματα τα οποία δεχόμαστε καθημερινά.

Απλώς, φαίνεται ότι έχουμε κάποια διαφορετική προσέγγιση ή ανάγνωση με το Υπουργείο Οικονομικών και με την Κεντρική Τράπεζα. Γιατί, όταν τίθεται το ερώτημα -και τέθηκε τόσες πολλές φορές το ερώτημα- αν όντως γίνονται πλειστηριασμοί πρώτης κατοικίας, η απάντηση είναι και από την Κεντρική Τράπεζα και από το Υπουργείο Οικονομικών ότι δε γίνονται, σε αντίθεση με έναν ανεξάρτητο φορέα, που είναι το Γραφείο του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου, το οποίο κάθε εβδομάδα ακυρώνει πλειστηριασμούς πρώτης κατοικίας κάτω από €350.000. Πώς είναι δυνατόν;

Σε ερώτησή μου προς το Υπουργείο Οικονομικών και προς την Κεντρική Τράπεζα ρώτησα από πού παίρνουν τα στοιχεία τους. Πώς είναι δυνατόν ο επίτροπος να έχει διαφορετικά στοιχεία, εμείς να έχουμε διαφορετικά μηνύματα και η Κεντρική Τράπεζα και το Υπουργείο Οικονομικών να μας λένε ότι δε γίνονται πλειστηριασμοί πρώτης κατοικίας κάτω από €350.000; Η απάντηση ήταν κάπως σοκαριστική. Τα στοιχεία τα παίρνουν από το Σύνδεσμο Τραπεζών και από τις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων. Σε συνέχεια του ερωτήματός μου αν όντως ελέγχουν μεταγενέστερα αν όντως γίνονται, η απάντηση ήταν «όχι». Έχουμε τόση εμπιστοσύνη και στον Σύνδεσμο Τραπεζών και στους ιδιοκτήτες των εταιρειών εξαγοράς πιστώσεων, οι οποίοι είναι μέτοχοι και στο τέλος της ημέρας θα κάνουν κέρδος! Τους πιστεύουμε!

Επαναλαμβάνω ότι καταλαβαίνω τη στάση του Υπουργείου Οικονομικών. Χρειάζονται χρήματα, απ' ό,τι φαίνεται, και προτιμούν να αφήσουν την Altamira να δουλέψει, να δώσει λεφτά στην ΚΕΔΙΠΕΣ διαμέσου πλειστηριασμών και η ΚΕΔΙΠΕΣ να τα παραδώσει στο Πάγιο Ταμείο του κράτους. Να μην ξεχνούμε ότι €1,8 δις έβαλε ο φορολογούμενος, για να σωθεί ο καταθέτης του συνεργατισμού, τα οποία πρέπει να εισπράξει τώρα πίσω το κράτος, έχοντας προτάξει την Altamira και τις απειλητικές συμπεριφορές, για να δοθούν αυτά τα λεφτά πίσω στο κράτος διαμέσου ΚΕΔΙΠΕΣ. Ταυτόχρονα, διαβάζοντας το λεκτικό της αναπομπής του Προέδρου, βλέπουμε ακόμη μία ανησυχία που επηρεάζει το Πάγιο Ταμείο του κράτους. Την ανησυχία του 2018, όταν δόθηκαν οι κυβερνητικές εγγυήσεις προς την Ελληνική Τράπεζα, για να αναλάβουν το καλό κομμάτι του συνεργατισμού. Τα βρίσκουμε τώρα μπροστά μας.

Δυστυχώς, αγαπητοί φίλοι, το 2018 έγιναν τραγικά λάθη κατά τη δική μου προσωπική ταπεινή άποψη, τα οποία δυστυχώς βρίσκουμε μπροστά μας και πρέπει να αποφασίσουμε ποιος θα πληρώσει αυτά τα λάθη. Η άποψη η δική μας είναι ότι δεν πρέπει να την πληρώσει ο δανειολήπτης. Από εκεί και κάτω, αν στο τέλος της ημέρας γίνει καταψήφιση της αναπομπής του Προέδρου, ελπίζω ειλικρινά ότι ο Πρόεδρος δε θα προχωρήσει με αναφορά στο Ανώτατο. Γιατί, διαβάζοντας το λεκτικό της αναπομπής, δε φαίνεται το οποιοδήποτε θέμα συνταγματικότητας, ούτε καν αναφέρεται οποιοδήποτε άρθρο του Συντάγματος. Είναι απλώς παράκληση με ορισμένα πιθανά σενάρια κινδύνων. Πιθανά! Αν έχω να συγκρίνω μεταξύ των πιθανών σεναρίων και της ρεαλιστικής διαδρομής των εκποιήσεων που ακολουθούν τους επόμενους δύο-τρεις μήνες, η απόφαση για εμάς είναι απλή. Απλώς, θα καταψηφίσουμε την αναπομπή του Προέδρου.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ πολύ, κύριε Παπαδούρη.

Τον λόγο έχει ο συνάδελφος ο Ηλίας ο Μυριάνθους από την ΕΔΕΚ.

Κύριε συνάδελφε.

ΗΛΙΑΣ ΜΥΡΙΑΝΘΟΥΣ:

Κύριε Πρόεδρε,

Και εμείς, ως ΕΔΕΚ, θα καταψηφίσουμε την αναπομπή της νομοθεσίας, της πρότασης νόμου για τις εκποιήσεις. Την ίδια στιγμή, κύριε Πρόεδρε, θα έλεγα ότι δημιουργεί έναν εκνευρισμό. Γιατί εδώ και χρόνια που βιώνουμε αυτά τα ζητήματα στην κυπριακή κοινωνία, λόγω των διάφορων νομοθεσιών που έχουν ψηφιστεί κατά καιρούς, κάποιος επικαλούνται τις ευρωπαϊκές Οδηγίες, τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς, τις ευρωπαϊκές νομοθεσίες, ότι έτσι προνοούν, ενώ για τα συγκεκριμένα ζητήματα των εκποιήσεων δεν είδαμε να εφαρμόζονται οι πρόνοιες της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, που θα έπρεπε και εδώ να είχαν εφαρμογή! Γιατί; Διότι κάποιος φαίνεται ότι θέλουν να εξυπηρετούν άλλα συμφέροντα.

Ας μας πει επιτέλους η κυβέρνηση: Έχει πρόθεση να προστατεύσει τούτο τον κόσμο; Τι νομοθεσίες έφερε; Μας πολυδιαφήμισε το Σχέδιο «Εστία», ότι ήταν να καλύψει δεκαπέντε με είκοσι χιλιάδες δανειολήπτες. Στο τέλος απέτυχε παταγωδώς. Εδώ και καιρό συζητούν ότι θα μας φέρουν ένα νέο σχέδιο «Ενοίκιο αντί δόσης». Περιμένουμε πάνω από ενάμιση χρόνο να φανεί μπροστά μας, να δούμε τι θα γίνει. Μας είπαν κάποιος: «Ξέρετε, θα το φέρουμε το φθινόπωρο». Ε, καλά, αν θα το φέρετε το φθινόπωρο, τι σας πειράζει η αναστολή για τρεις μήνες τούτων των εκποιήσεων; Δώστε μας μια δικαιολογία!

Εάν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, μετά που θα καταψηφιστεί η αναπομπή, κάνει αναφορά της συγκεκριμένης νομοθεσίας, η οποία, όπως έχει έρθει το δικαιολογητικό της αναπομπής, δεν έχει κανένα μα κανένα νομικό έρεισμα στην πραγματικότητα, διερωτόμαστε ποιο είναι το σημείο το οποίο θα επικαλεστεί ο Πρόεδρος, για να κάνει αναφορά της συγκεκριμένης νομοθεσίας. Και θεωρώ ότι θα ήταν λάθος να γίνει αυτό από πλευράς του Προέδρου, γιατί πραγματικά θα φανεί και ανακόλουθος σε αυτά που έλεγε, ότι πραγματικά θέλει να προστατεύσει τους δανειολήπτες, και την ίδια στιγμή θεωρούμε ότι θα είναι πλήρως εκτεθειμένος απέναντι στους πολίτες. Και αυτό το θέμα ας μας το απαντήσει και ο Δημοκρατικός Συναγερμός. Ακριβώς πώς σκέφτονται για το συγκεκριμένο ζήτημα, ότι μέσα στους επόμενους τρεις μήνες θα δημιουργήσει ένα χάος στο τραπεζικό σύστημα και δε θα μπορέσει ακριβώς να δώσει αυτό το οποίο πραγματικά ο δανειολήπτης, όπως το έχουμε πολύ, πολύ συγκεκριμένα καθορίσει στη νομοθεσία αυτή, θέλει, για να προστατευτεί;

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ πολύ.

Η συνάδελφος η Χριστιάνα Ερωτοκρίτου για το Δημοκρατικό Κόμμα και μετά ο κ. Σαββίδης, που ζητά τον λόγο.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Έγινε προσπάθεια να δοθεί προεκλογικός χαρακτήρας από κάποιους σε σχέση με αυτή την πρόταση νόμου. Παρά ταύτα θα ανέμενα ολίγον τι περισσότερη ταπεινότητα από εκείνους που αποδεσμεύουν σε συνεδρίες δεκάδες εκατομμύρια για αγορά κτιρίων από μεγαλο-developers, ενώ από το βήμα της Βουλής κόπτονται για τον λαό και για τον μικρομεσαίο!

Έχοντας πει αυτά, κύριε Πρόεδρε, εμείς, ως Δημοκρατικό Κόμμα, θα απορρίψουμε την αναπομπή. Θεωρούμε ότι η αναστολή των εκποιήσεων, η στοχευμένη αναστολή των εκποιήσεων μέχρι την 31^η Οκτωβρίου είναι κάτι το οποίο χρειάζεται η κοινωνία και η οικονομία αυτή τη στιγμή, όμως την ίδια στιγμή αναγνωρίζουμε ότι δεν πρόκειται για επίλυση του προβλήματος. Πρόκειται για μία προσωρινή ανάπαυλα και η σωστή επίλυση, κύριε Πρόεδρε, η μακροχρόνια και σταθερή, μπορεί να βρεθεί μόνο μέσω της εισήγησης του Δημοκρατικού Κόμματος για τη δημιουργία ειδικού δικαστηρίου, που θα εκδικάζει χρηματοοικονομικές διαφορές με απόφαση δικαστηρίου εντός εξήντα ημερών, στο οποίο μπορούν να προσφεύγουν όλοι οι καλόπιστοι πιστωτές, όλοι οι καλόπιστοι δανειολήπτες εναντίον των κακόπιστων πιστωτών ή των κακόπιστων δανειοληπτών. Γιατί κακοπιστία και καλοπιστία, κύριε Πρόεδρε, υπάρχει ένθεν και ένθεν. Οπότε, η μοναδική πρόταση η οποία μπορεί να δώσει μόνιμη, σωστή και διαφανή λύση στο πρόβλημα των εκποιήσεων είναι η εφαρμογή της δικαιοσύνης και η πρόσβαση στη δικαιοσύνη όλων. Μέσα σε εξήντα μέρες να υπάρχει δικαστική απόφαση, που είναι η πρόταση του Δημοκρατικού Κόμματος, που είναι η πρόταση που αποδέχτηκε ο Υπουργός Οικονομικών ότι θα φέρει ενώπιον της επιτροπής Οικονομικών εντός των πρώτων μηνών της επόμενης βουλευτικής περιόδου. Την αναμένουμε, ελπίζουμε, ή Σεπτέμβρη ή Οκτώβρη.

Με αυτά τα λίγα, κύριε Πρόεδρε, το Δημοκρατικό Κόμμα είναι εναντίον των αναπομπών του Προέδρου της Δημοκρατίας. Τις απορρίπτει.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ πολύ, αγαπητή Χριστιάνα.

Ο συνάδελφος ο Χρύσανθος Σαββίδης του Δημοκρατικού Κόμματος.

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ:

Φίλε Πρόεδρε,

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Το κούρεμα του 2013 συνεχίζεται δέκα χρόνια μετά. Επειδή κάποιοι παινεύονται «οικονομικό θαύμα, πάνε όλα καλά!», ίσως, αν είναι σοβαροί, αντιληφθούν ότι η οικονομική κρίση του 2022 προσομοιάζει εκείνης του 2013. Αλλά θα εστιάσω την προσοχή μας και στις ευθύνες του κεντρικού τραπεζίτη, του Διοικητή. Είμαστε, τουλάχιστον εγώ είμαι έναν χρόνο βουλευτής και περιμένω από τον κεντρικό τραπεζίτη να φέρει συγκεκριμένες προτάσεις και εισηγήσεις, για να λυθεί το πρόβλημα. Φωνή βοώντος εν τη ερήμω! Ας αναλάβει και αυτός τις ευθύνες του.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ πολύ.

Ο επόμενος συνάδελφος είναι ο Άριστος Δαμιανού από το ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις.

Κύριε Άριστε.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ:

Κύριε Πρόεδρε,

Επειδή έχει γίνει μια αναφορά σε ειδικό δικαστήριο, να πω ότι για μεγάλο χρονικό διάστημα με συνεργασία συναδέλφων και από την ΕΔΕΚ και από το ΔΗΚΟ, τον κ. Ευσταθίου, τον κ. Λεωνίδου, την κ. Ερωτοκρίτου και άλλους συναδέλφους και πρώην και νυν, είχαμε καταλήξει σ' ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο

νομοθεσίας για ειδικό δικαστήριο που θα ασχολείται με τα ζητήματα των εκποιήσεων. Επειδή το φέραμε στα μέτρα της συντριπτικής πλειοψηφίας των πολιτών και όχι στα μέτρα των ολίγων και εκλεκτών της κυβέρνησης, η τότε υπουργός, η κ. Γιοιλή, το απέσυρε το πρωί της ολομέλειας που επρόκειτο να ψηφιστεί. Αλλά θα επιμείνουμε.

Βέβαια, θα μπω στην ουσία, αφού πω και το εξής: Είναι καλό κάποιος να βελτιώσουν τα ελληνικά τους. Το τι είναι κυβερνητικό ή φιλοκυβερνητικό δεν κρίνεται με εξαγγελίες -και αναφέρομαι στο ΕΛΑΜ- αλλά με πράξεις. Και η αλήθεια είναι ότι στα δύσκολα μετρούν οι πράξεις και οι πράξεις του ΕΛΑΜ είναι ότι στα πολύ δύσκολα για τον Αναστασιάδη και τον Συναγερμό ήταν πάντα το ακροδεξιό δεκανίκι τους.

Σε ό,τι αφορά τώρα το θέμα που έχουμε σήμερα ενώπιόν μας -για να μην αναφερθώ στις διεργασίες ενόψει και των επικείμενων προεδρικών εκλογών, τα μακρά κοντά εγίνασιν, θα δούμε πώς θα τοποθετηθεί και το ΕΛΑΜ στις προεδρικές- ξεκινώ από τη σκοπιμότητα, κύριε Πρόεδρε. Τον περασμένο χρόνο, όταν τούτη η ολομέλεια πλειοψηφικά ψήφισε τρίμηνη στοχευμένη με συγκεκριμένα μετρήσιμα κριτήρια αναστολή των εκποιήσεων, τότε συνειδητά παίχτηκε το πρώτο επεισόδιο «αναπομπή Προέδρου της Δημοκρατίας παραμονές εκλογών - αναφορά στο Ανώτατο», η οποία αναφορά ισοδυναμούσε με ακύρωση του νόμου. Επομένως, αυτή η χειραγώγηση των διαδικασιών του Συντάγματος πολύ φοβούμαστε ότι θα επαναληφθεί. Εμείς δεν έχουμε μεγάλες προσδοκίες, δεν έχουμε καθόλου προσδοκίες για την ακρίβεια από τη συγκεκριμένη κυβέρνηση και το κυβερνών κόμμα ότι θα επιδείξουν στον δέκατο χρόνο κοινωνική ευαισθησία. Η κοινωνική αναληψία σε αυτά τα θέματα τους χαρακτηρίζει και αναφέρομαι στα θέματα των εκποιήσεων.

Η αλήθεια είναι ότι ένα επιχείρημα που τέθηκε στις αναπομπές είναι ότι θα υπάρξει από τις προτάσεις δημοσιονομική επιβάρυνση. Ποια είναι η πραγματικότητα; Τρεις φορές άλλαξαν τους αριθμούς της ισχυριζόμενης δημοσιονομικής επιβάρυνσης, χωρίς να συμφωνούν μεταξύ τους, αν είναι εκατό, εξήντα, εκατό δέκα, εκατόν είκοσι. Δεν έχει σημασία. Σημασία έχει ότι σήμερα με στατιστικά στοιχεία του κράτους, αυτής της κυβέρνησης, έχουμε ήδη για το πρώτο εξάμηνο του 2022 σχεδόν €700 εκατομ. αυξημένα έσοδα, ενώ η πρόβλεψη για το σύνολο του έτους είναι πέραν του €1 δις. Μπορεί να τεθούν αυτά τα δύο νούμερα στην πλάστιγγα, τα €100 εκατομ. και κάτι που διεκδικούμε προς όφελος των πολιτών με το €1 δις μαξιλάρι, για να μην κομπάζει η κυβέρνηση, που από τα υστερήματα των πολιτών επίσης μαζεύτηκε και δεν είναι ζήτημα φιλανθρωπίας να επιστραφεί ένα μέρος. Σε κάθε περίπτωση είναι πολύ μικρότερο το κόστος από το όφελος για την κοινωνία.

Και βεβαίως, επειδή ένα δεύτερο επιχείρημα ειδικότερα για τις εκποιήσεις είναι ότι δεν υπάρχουν - άκουσον άκουσον!- σήμερα οι συνθήκες με βάση τις οποίες πέρσι ψηφίσαμε τρίμηνη αναστολή των εκποιήσεων, ένα το κρατούμενο, ούτε πέρσι, όταν την ψηφίσαμε, την στήριξε η κυβέρνηση, αλλά, δεύτερο και πιο σημαντικό, ένας αντικειμενικός παρατηρητής, αλλά και οι πολίτες που ζουν στο πετσί τους την πραγματικότητα της οικονομίας τι βιώνουν σήμερα; Αυξημένες πληθωριστικές τάσεις, μισθούς που μας παίρνουν πίσω στη δεκαετία του '90 και μια ακρίβια που σπάζει κόκκαλα. Επομένως... Και σε αυτά προστιθέμενη η συνεχιζόμενη κατάσταση λόγω της εισβολής στην Ουκρανία και η όλη χειραγώγηση του ενεργειακού, η οποία αποβαίνει σε βάρος και των καταναλωτών. Όχι μόνο λοιπόν υπάρχουν οι ίδιες συνθήκες με πέρσι, φέτος είναι χειρότερα τα πράγματα για τον μέσο πολίτη και η κυβέρνηση προφανώς ζει σε γυάλινους πύργους, όχι εκεί που ζει ο κάθε πολίτης.

Τρίτον, μας έχουν μπουχτίσει στις εξαγγελίες. Λέχθηκε από τον συνάδελφο τον κ. Μυριάνθους: «Εστία». «Εστία 2» λεγόμενη δεν υπήρξε ποτέ. «Ενοίκιο αντί εκποίησης ή αντί δόσης» λέχθηκε -όχι τώρα, προεκλογική εξαγγελία του Νίκου Αναστασιάδη του 2014!- προχωρούν οι τράπεζες, οι εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων, τα ταμεία διαχείρισης κάνουν τη δουλειά τους, πολλές φορές με τη σύμφωνο γνώμη και κομμάτων στη Βουλή, που τους διευκολύνουν με διάφορα εργαλεία. Σε κάθε περίπτωση η αλήθεια είναι εκεί. Χρειάζεται μία ισορροπία μεταξύ των δικαιωμάτων των δανειοληπτών και των εγγυητών και των υπερπρονομίων των τραπεζών. Και αυτή η ελάχιστη ισορροπία δεν αποκαθίσταται, αλλά δίνεται μια δυνατότητα περαιτέρω μέσα από την τρίμηνη παράταση, τετράμηνη που είχαμε αρχικά προτείνει.

Μπαίνει επίσης το επιχείρημα ότι συγκρούονται οι προτάσεις με το κεκτημένο. Πρώτον, ποτέ δε διεκδίκησαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση οποιαδήποτε παρέκκλιση, κάτι που έκαναν άλλα δέκα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεύτερον, είναι απορίας άξιον πώς βρέθηκε στα χέρια τους μέσα σε μερικά εικοσιτετράωρα απαντητική επιστολή της Κομισιόν που διαφωνεί με τις προτάσεις της Βουλής, αλλά, το πιο σημαντικό, η κοροϊδία που συνίσταται, κύριε Πρόεδρε; Αυτοί που κόπτονται σήμερα ότι παραβιάζεται το κεκτημένο αναφορικά με το ΦΠΑ είναι η κυβέρνηση του Νίκου Αναστασιάδη, του Αβέρωφ Νεοφύτου, μέχρι πρότινος και του κ. Χριστοδουλίδη, η οποία παρανομούσε συνειδητά, για να δίνει στους διαβατηριάδες τα χρυσά διαβατήρια σε σχέση με τον κατασκευαστικό τομέα με μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ στα 5% αντί στα 19%. Εν γνώσει τους παρανομούσαν, εν γνώσει τους παραπληροφορούσαν τη Βουλή για χρόνια ολόκληρα. Τα διαφύγοντα έσοδα του κράτους υπερβαίνουν κατά πολύ το δισεκατομμύριο, αλλά σήμερα κόπτονται για εκατόν ενδεχομένως εκατομμύρια, για τα οποία δε διεκδίκησαν καν παρέκκλιση από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι προφανές ότι υπάρχει συγκεκριμένη πολιτική διαφωνία με την κυβέρνηση, γι' αυτό εμείς θα απορρίψουμε τις αναπομπές.

Λυπούμαστε να πούμε ότι υπάρχει και μία σκοπιμότητα στην όλη διαδικασία. Δεν είναι σήμερα που αναμέναμε ότι θα γίνονταν αυτές οι αναπομπές ως το πρώτο στάδιο, για να γίνουν μετά οι αναφορές. Εμείς θα επιμένουμε, όπως θα επιμένουμε στην προοπτική τα μη αναμενόμενα υπερκέρδη των εταιρειών καυσίμων και άλλων στην περίοδο της πανδημίας και των αυξήσεων του τελευταίου εξαμήνου. Έχουμε ήδη αποστείλει επιστολή μέσω του γενικού μας γραμματέα, ημερομηνίας 8 Ιουλίου, όπου ζητούμε συνεργασία, για να φορολογηθούν τα υπερκέρδη από την ακρίβια και βεβαίως λήψη άλλων ανακουφιστικών μέτρων για την ακρίβια. Θα προχωρήσουμε και με επιπρόσθετες προτάσεις χωρίς να έχουμε αυταπάτες για τη συμπεριφορά της κυβέρνησης. Στη δική μας αντίληψη όλα αυτά μπορούν να τερματιστούν με μία πραγματικά προοδευτική διακυβέρνηση, που να αφουγκράζεται τις ανάγκες της κοινωνίας και όχι των λίγων και εκλεκτών.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ πολύ, αγαπητέ συνάδελφε.

Από τον Δημοκρατικό Συναγερμό;

Η κυρία Σάβια.

ΣΑΒΙΑ ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ:

Πρόεδρε,

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Δύο κουβέντες αναγκαστικά, επειδή ακούσαμε αρκετά από το ΑΚΕΛ όσον αφορά το θέμα του ΦΠΑ. Να πούμε ότι, ακριβώς επειδή η κυβέρνηση αντιλαμβάνεται, όπως αντιλήφθηκε τα τελευταία δέκα χρόνια, ότι ο κόσμος υποφέρει, γι' αυτό και ενήργησαν τα άμεσα ανταντακλαστικά μας για ακόμη μία φορά και στηρίζουμε τους πολίτες μας και με οριζόντια και με στοχευμένα μέτρα, ιδιαίτερα με τρεις δέσμες μέτρων. Οι πρώτες δύο αφορούσαν €300 εκατομ., η τελευταία δέσμη μέτρων €50 εκατομ. που θα επιδοτήσει, αναλόγως της κατανάλωσης, τετρακόσιες πενήντα χιλιάδες νοικοκυριά και εκατό δώδεκα χιλιάδες επιχειρήσεις. Αυτά αφορούν και τη μεσαία τάξη, αυτά αφορούν και τους ευάλωτους και μ' αυτό τον τρόπο δεν πάει το όφελος σ' αυτούς που καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες ηλεκτρικού ρεύματος, γιατί αυτό θα δημιουργούσε άλλες τάξεις πληθωριστικές, που θα ήταν αντικοινωνικό έναντι σ' αυτούς που πραγματικά το έχουν ανάγκη. Και ακριβώς αυτά τα άμεσα ανταντακλαστικά τα έχει επιδείξει και μέσα στην πανδημία με €3,8 δις, στηρίζοντας και τον ιδιωτικό τομέα και αυτούς που κινδυνεύουν να χάσουν τη δουλειά τους, αλλά και ιδιαίτερα μέσα στην οικονομική κρίση, που κτίσαμε ξανά και σταθεροποιήσαμε και το τραπεζικό μας σύστημα και την οικονομία μας.

Αυτά όλα τα μέτρα όμως ήταν απόλυτα ευθυγραμμισμένα και με τους δημοσιονομικούς στόχους της κυβέρνησης, αλλά ιδιαίτερα και με το κοινωνικό κεκτημένο, γιατί δεν πρέπει α λα καρτ, ως ευρωπαϊκό κράτος, να αποφασίζουμε, όταν μας συμφέρει, ότι είμαστε στην Ευρωπαϊκή Ένωση και πρέπει να συμμορφωθούμε με το ευρωπαϊκό κεκτημένο και, όταν δε μας συμφέρει, να αποφασίζουμε ότι δεν πρέπει να συμμορφωθούμε με συγκεκριμένες Οδηγίες.

Τώρα, όσον αφορά το θέμα των εκποιήσεων, τα επιχειρήματά μας για την καταψήφιση της συγκεκριμένης πρότασης νόμου τα έχουμε πει και στην προηγούμενη ολομέλεια διά στόματος του ίδιου του προέδρου μας. Η ευαισθησία που έχουμε δείξει, ως κυβέρνηση, τα τελευταία χρόνια είναι εκεί καταγεγραμμένη και είναι μεγάλη, ιδιαίτερα γι' αυτούς που το είχαν πραγματικά ανάγκη τη δύσκολη στιγμή, για να προστατεύσουν την πρώτη τους κατοικία και με εργαλεία που έχουμε δώσει διά νομοθεσίες και με τον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο και με τον κώδικα για τις βιώσιμες αναδιαρθρώσεις και με όλα τα άλλα σχέδια όπως το «Εστία», το «Οικία», το σχέδιο για την ισότιμη κατανομή βαρών κ.λπ. Αυτά όλα τα σχέδια γίνονταν πάντοτε σε διαβούλευση με τους αρμόδιους φορείς, γιατί λειτουργούμε μέσα σ' ένα σύστημα και εδώ επιδεικνύουμε για ακόμη μία φορά τη δική μας σοβαρότητα, γιατί μας παρακολουθούν αυτοί οι οίκοι αξιολόγησης, που είναι αυτοί που καθορίζουν πολλές φορές και την πιστοληπτική ικανότητα της Κύπρου, αλλά και των ίδιων των τραπεζών. Εμείς για ακόμη μία φορά, ευθυγραμμιζόμενοι απόλυτα και με τους στόχους της κυβέρνησης, για να σταθεροποιήσουμε τα δημόσια μας οικονομικά, αλλά και την ίδια ώρα να σταθεροποιήσουμε το τραπεζικό μας σύστημα χωρίς να βάλλεται η αξιοπιστία της χώρας μας, προτιμούμε να είμαστε ωφέλιμοι και όχι αρεστοί γι' αυτό τον τόπο.

Ο λαϊκισμός είναι αλήθεια ότι έχει το πάνω χέρι πλέον σ' όλη αυτή την κατάσταση και προσπαθούμε μέσα σ' αυτό το κλίμα να περάσουμε τα συγκεκριμένα μηνύματα, ότι πρέπει να σκεφτούμε και τι έχουμε να αντιμετωπίσουμε και παραπέρα, γιατί υπάρχει μία παγκόσμια κατάσταση με ένα πολύ μεγάλο και αβέβαιο μέλλον και δεν τελειώνει εδώ η κρίση, θα συνεχιστεί. Και αυτό δεν το λέμε εμείς, το λένε οι ειδικοί χωρίς να θέλουμε να κινδυνολογούμε, γι' αυτό και πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί για την αξιοπιστία της χώρας μας στο μέλλον, και τώρα και στο μέλλον.

Κι ερχόμαστε στο θέμα της αξιοπιστίας της χώρας μας και η αλήθεια είναι ότι είναι πολύ σημαντικό, όπως έχω πει, να γίνεται διαβούλευση με τους αρμόδιους φορείς. Θέλουμε να μας πουν πραγματικά γι' αυτή τη διαβούλευση τι έπραξαν τα κόμματα, το ΔΗΚΟ και η ΕΔΕΚ, που στηρίζουν αυτή την πρόταση νόμου, την

ίδια ώρα που ο ίδιος τους ο υποψήφιος, που στηρίζουν για την προεδρία της Δημοκρατίας, έχει πει ξεκάθαρα ότι δε συμφωνεί μ' αυτή την προσέγγιση, δεν έχει γίνει ο σωστός συντονισμός και η σωστή διαβούλευση και ότι είναι πάρα πολύ άσχημο σ' αυτή τη δύσκολη εποχή να δημιουργούμε αυτή την αρνητική εικόνα για τον τόπο μας. Τελικά, τι συνεννόηση υπάρχει γενικότερα μεταξύ του υποψηφίου τους και των κομμάτων ΔΗΚΟ και ΕΔΕΚ, εάν γι' αυτό το τόσο νευραλγικό θέμα, το τόσο σοβαρό θέμα έχουν αυτές τις εκ διαμέτρου αντίθετες απόψεις; Αυτό να το σκεφτούν και να το απαντήσουν οι ίδιοι, αλλά και να το κρίνει και ο κυπριακός λαός που μας ακούει.

Εν πάση περιπτώσει, κλείνοντας, θα ήθελα να πω ότι εμείς υπερψηφίζουμε τις αναπομπές και τη συγκεκριμένη αναπομπή για την αναστολή των εκποιήσεων. Γνωρίζουμε ότι δεν είναι μ' αυτό τον τρόπο που προστατεύουμε αυτούς που το έχουν ανάγκη, τους συνεπείς δανειολήπτες, τους καταθέτες μας, αλλά και τα νεαρά ζευγάρια, τους νεαρούς επιχειρηματίες που χρειάζονται να πάρουν χρηματοδότηση από τις τράπεζες αυτή τη δύσκολη εποχή. Το μόνο που καταφέρνουμε είναι να στηρίζουμε τους στρατηγικά κακοπληρωτές και την ίδια ώρα, όχι για να τους μειώσουμε βεβαίως τα δάνειά τους, για να τους αυξήσουμε τους τόκους πάνω στα δάνειά τους -που είναι πάρα πολύ σημαντικό να το λέμε αυτό. Γι' αυτό και, και θα ήθελα να πω και ένα τελευταίο σχόλιο όσον αφορά αυτό το συγκεκριμένο θέμα, αυτή η αναστολή των εκποιήσεων δυστυχώς θα δημιουργήσει και ένα πολύ αρνητικό αντίκτυπο πάνω στην προσπάθεια του σχεδίου, που προωθεί αυτό το διάστημα το Υπουργείο Οικονομικών, για το «Ενοίκιο έναντι Δόσης». Είναι ένα σχέδιο που θα στηρίξει πραγματικά και εδώ είναι η πραγματική στήριξη τους ευάλωτους που το έχουν ανάγκη, αυτούς που δεν ενέπιπταν στο σχέδιο «Εστία». Γι' αυτό και πρέπει να συνυπολογίσουμε όλες αυτές τις συνέπειες, στήριξη στην οικονομία μας και σ' αυτούς που το έχουν ανάγκη, αλλά και κυριότερα στην αξιοπιστία της χώρας μας. Αυτά λέγοντας, όπως έχω ξαναπεί, εμείς θα υπερψηφίσουμε την αναπομπή.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Ευχαριστώ πολύ, αγαπητή Σάβια.

Πριν να προχωρήσουμε στην ψηφοφορία, αγαπητοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι, θέλω να υπομνήσω το εξής: Το '18 η τότε πλειοψηφία της Βουλής των Αντιπροσώπων άλλαξε το νομικό πλαίσιο υπέρ των τραπεζών και εις βάρος των πολιτών κατά παράβαση του κράτους νόμου, του κράτους δικαίου και του Συντάγματος. Αυτό υποχρέωση έχει η σημερινή Βουλή να το διορθώσει το ταχύτερο δυνατό, διότι ήταν πραγματικά πράξη η οποία βαρύνεται με πολλά καράτια εις βάρος των πολιτών και υπέρ των τραπεζών.

Τούτων λεχθέντων, αγαπητοί συνάδελφοι, δεν έχουμε άλλο ομιλητή, θα προχωρήσουμε στην ψηφοφορία.

Πόσοι τάσσονται υπέρ της αποδοχής της αναπομπής;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Δώδεκα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Δώδεκα τάσσονται υπέρ.

Πόσοι τάσσονται εναντίον;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Είκοσι οκτώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

Είκοσι οκτώ τάσσονται εναντίον της αναπομπής.

Έχουμε αποχές;

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ:

(Κτυπά τη σφύρα.)

Με είκοσι οκτώ ψήφους εναντίον, δώδεκα ψήφους υπέρ και καμία αποχή, η αναπομπή απορρίπτεται.

Κεφάλαιο Δεύτερο, κατάθεση νομοσχεδίων και εγγράφων, δεν υπάρχει.

Κεφάλαιο Τρίτο, ερωτήσεις και απαντήσεις, δεν υπάρχει.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η επόμενη ειδική συνεδρία της Βουλής την οποία θα προσφωνήσει η Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κ. Roberta Metsola θα πραγματοποιηθεί την Παρασκευή, 9 του Σεπτεμβρίου του 2022 και ώρα 11.45 π.μ.

Εδώ φθάσαμε στη λήξη των εργασιών μας.

Κηρύσσω τη λήξη των εργασιών του σώματος.

(Ωρα λήξης: 13.11 μ.μ.)

**Παρόντες βουλευτές
(αλφαβητικά κατά κόμμα)**

ΔΗΣΥ

Αλαμπρίτης Πρόδρομος	Ορφανίδου Σάβια
Γεωργίου Νίκος	Πάζαρος Χαράλαμπος
Δημητρίου Δημήτρης	Σύκας Νίκος
Δίπλαρος Ευθύμιος	Τορναρίτης Νίκος
Κάρουλλας Γεώργιος	Τσιρίδου Φωτεινή
Νεοφύτου Αβέρωφ	Χατζηγιάννης Κυριάκος

ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις

Γαβριήλ Γιαννάκης	Λουκαΐδης Γιώργος
Δαμιανού Άριστος	Νικολάου Μαρίνα
Καυκαλιάς Αντρέας	Στεφάνου Στέφανος
Κέττηρος Νίκος	Φακοντής Βαλεντίνος
Κουκουμάς Γιώργος	Χριστόφιας Χρίστος
Κυπριανού Άντρος	Χριστοφίδης Χρίστος
Κώστα Κώστας	

ΔΗΚΟ

Ερωτοκρίτου Χριστιάνα	Ορφανίδης Χρίστος
Κουλίας Ζαχαρίας (Προεδρεύων)	Παντελίδης Χρύσης
Λεωνίδου Πανίκος	Σαββίδης Χρυσανθος
	Σενέκης Χρίστος

ΕΛΑΜ

Ιωάννου Σωτήρης	Χρίστου Χρίστος
-----------------	-----------------

ΚΣ ΕΔΕΚ

Ευσταθίου Κωστής	Μυριάνθους Ηλίας
------------------	------------------

ΔΗΠΑ-Συνεργασία

Γιακουμή Μιχάλης	Τρυφωνίδης Αλέκος
------------------	-------------------

Κίνημα Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών

Θεοπέμπτου Χαράλαμπος	Παπαδούρης Σταύρος
-----------------------	--------------------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Αναφορά του προεδρεύοντος της συνεδρίασης (Ζαχαρίας Κουλίας) στον πρώτο Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ΄ με αφορμή το ετήσιο μνημόσυνο για τον θάνατό του.
2. Έκθεση για τον αναπεμφθέντα νόμο «Ο περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2022» και απόρριψη της αναπομπής.
3. Έκθεση για τον αναπεμφθέντα νόμο «Ο περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 3) Νόμος του 2022» και απόρριψη της αναπομπής.

4. Έκθεση για τον αναπεμφθέντα νόμο «Ο περί Μεταβιβάσεως και Υποθηκείσεως Ακινήτων (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2022», αγορεύσεις (Σωτήρης Ιωάννου, Αλέκος Τρυφωνίδης, Σταύρος Παπαδούρης, Ηλίας Μυριάνθους, Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, Χρυσανθος Σαββίδης, Άριστος Δαμιανού, Σάβια Ορφανίδου) και απόρριψη της αναπομπής.

Τιμή: €3,50